

LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen Vakuutusyhtiö

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2019

y-tunnus: 0134859-4



LÄHITAPIOLA

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus 2019	1
LähiTapiola Loimi-Häme vuonna 2019	1
Tilikauden merkittävät tapahtumat liiketoiminta-alueittain	2
Asiakkaat ja asiakasedut	3
Vastuullisuus	3
Luottoluokitus	4
Toimintaympäristö	4
Vakavaraisuus ja riskienhallinta	5
Hallinto henkilöstö, palkitseminen	6
Tilikauden jälkeiset tapahtumat	9
Tulevaisuuden näkymät	9
Ehdotus voiton käyttämisestä	10
Tilinpäätös 1.1. – 31.12.2019	11
Tuloslaskelma, LähiTapiola Loimi-Häme	11
Tase, LähiTapiola Loimi-Häme	12
Epäsuora rahoituslaskelma, LähiTapiola Loimi-Häme	13
Tunnusluvut, LähiTapiola Loimi-Häme	14
Liitetiedot, LähiTapiola Loimi-Häme	14
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	28
Riskienhallinnan liitetiedot	32
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	37
Tilinpäätösmerkintä	38

Hallituksen toimintakertomus 2019

LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Loimi-Häme) kotipaikka on Loimaa ja y-tunnus 0134859-4. LähiTapiola Loimi-Hämeen toimialaan kuuluvat vapaaehtoiset vahinkovakuutukset ja liikennevakuutukset.

LähiTapiola Loimi-Häme kuuluu LähiTapiola-ryhmään, jonka ylin emoyritys on LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös on nähtävillä osoitteessa www.lahitapiola.fi / Tietoa LähiTapiolasta / Talous.

LähiTapiola Loimi-Häme vuonna 2019

LähiTapiola-ryhmän toiminnan keskiössä on elämänturva, joka merkitsee asiakkaillemme kokonaisvaltaista ja ennakoivaa palvelua turvallisuuden, talouden ja terveyden alueilla.

Turvallisuus – Korvaamme ja ennaltaehkäisemme vahinkoja

- LähiTapiola-ryhmä on autovakuuttamisen markkinajohtaja.
- LähiTapiola-ryhmä on maatilavakuuttamisen markkinajohtaja.
- Työtapaturmavakuuttamisessa LähiTapiola-ryhmä on määrätietoisella asiakastyöllä edennyt kohti markkinajohtajuutta.
- Panostamme vahingon sattuessa erinomaiseen korvaus- ja hoitoprosessiin ja yhteistyökumppanimme kanssa vahinkoja ennaltaehkäisevään työhön.

Talous – Autamme taloudelliseen omavaraisuuteen

- Vuoden 2019 hyvät sijoitustuotot kasvattivat ryhmän tulosta ja asiakkaidemme säästöjä.
- Olemme edelleen kehittäneet asiakkaillemme tarjottavia säästämisen ja sijoittamisen palveluita.

Terveys – Lisää terveempiä elinvuosia

- LähiTapiola-ryhmä on työkyky- ja sairauskulu- vakuuttamisen markkinajohtaja.
- Yksinkertaistimme asiakkaan korvausprosessia. Sairaustapauksissa tehokkaan avun saamiseksi asiakkailamme on käytössään yhteistyökumppanimme kanssa toteutetut TerveysHelpin ja LemmikkiHelpin etähoitopalvelut.

LähiTapiola Loimi-Häme

Tulostiivistelmä	2019	2019	2018
		vert.kelp.	
Vakuutusmaksutulo, milj. eur. *)	42,0		39,7
Liiketulos, milj. eur.	0,1	1,0	0,4
Tilikauden tulos, milj. eur.	3,2	3,0	1,5
Kokonaistulos, milj. eur.	5,7	6,6	-2,7
*) ensivakuutus			

LähiTapiola Loimi-Häme

Avainluvut	2019	2019	2018
		vert.kelp.	
Riskisuhde, %*)	73,5	70,7	67,8
Toimintakulusuhde, %*)	34,1	34,8	34,4
Yhdistetty kulusuhde, %*)	107,6	105,5	102,2
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, %	7,5		-0,9
Taseen loppusumma, milj. eur.	130,4		127,0
Vakavaraisuussuhde, %	189,0		238,7
*) ilman perustekorkokulua			

Tunnuslukujen laskentakaavat on kuvattu tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Vakavaraisuussuhde = hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen (Solvenssi II).

Tilikauden merkittävät tapahtumat liiketoiminta-alueittain

Vuosi 2019 sujui liiketoiminnallisesti ja sijoituksellisesti hyvin. Asiakkaidemme tyytyväisyys tuotteistamme ja palveluistamme säilyi hyvänä.

Strategiamme mukaisesti olemme edenneet merkittävästi tavoitteessamme elämänturvayhtiöksi. Uudistetussa elämänturvastrategiassamme olemme sitoutuneet olemaan asiakkaidemme elämänturvassa arvostetuin arjen kumppani. Tarjoamme yhä enemmän erilaisia ennakointi-, turvallisuus- ja hyvinvointiratkaisuja sekä -palveluita, joiden avulla suomalaisten arjesta tulee entistä turvallisempaa, taloudellisesti menestyksekkäämpää ja terveempää. Palvelemme asiakkaitamme paikallisesti ja digitaalisuutta sekä asiakasymmärrystä hyödyntäen. Osaava henkilöstömme mahdollistaa jatkossakin asiakkaidemme hyvän ja huolehtivan palvelun.

LähiTapiola-ryhmän vakuutusjärjestelmien kokonaisuudistuksella tähtäämme entistä selkeämpiin ja helppokäyttöisempiin vakuutuskokonaisuuksiin ja -palveluihin. Uudistustyö on edennyt aikataulussaan. Asiakkaat hyötyvät uudistuksista vaiheistettusti seuraavien vuosien aikana.

Tuloslaskelmaerien ja ajanjaksoon liittyvien tunnuslukujen vertailukauden lukuina on käytetty vuodentakaisia vastaavan ajanjakson lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten tunnuslukujen vertailukaudenlukuina on käytetty vuoden 2018 lopun lukuja. Vertailukaudenluvut ovat suluissa.

Laskentaperiaatteissa tehdyt muutokset vaikuttivat tilinpäätöskausiin vertailtavuuteen. Vuodesta 2019 on olennaisten muutosten osalta kerrottu myös vertailukelpoiset luvut.

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuun laskennassa tarkennettiin alle vuoden mittaisten vakuutussopimusten vaikutusta vakuutusmaksuvastuun määrään. Muutoksen vaikutus näkyy vahinkovakuutuksen bruttomaksutuottojen kertaluontoisena lisääntymisenä 0,9 miljoonalla eurolla.

Laskuperustekorkoa muutettiin 1,4 prosentista 1,2 prosenttiin. Sen vaikutus näkyy vuoden 2019 tilinpäätöksessä kertaluontoisena korvausvastuun lisääntymisenä 1,8 miljoonalla eurolla.

LähiTapiola Loimi-Hämeen **ensivakuutuksen maksutulon** kasvu oli 5,7 prosenttia. LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutuksen markkinaosuus kasvoi. LähiTapiola-ryhmän liikennevakuutuksen markkinaosuus kasvoi 0,45 %-yksikköä vakuutus sopimusten määrällä mitattuna ja vahvistimme edelleen markkinajohtajuuttamme. LähiTapiola-ryhmä on myös maatilavakuuttamisen markkinajohtaja 67 prosentin (65 %) markkinaosuudella.

LähiTapiola Loimi-Häme maksoi asiakkailleen korvauksia 26,8 miljoonaa euroa (24,1 milj. €). Vuonna 2019 sattui 1 kpl (3kpl) yli 300 tuhannen euron omaisuuden ja toiminnan vahinkoa. Bruttokorvausmeno näistä vahingoista oli 0,3 miljoonaa euroa (1,2 milj. €). Korvaustoiminnan tehokkuus jatkoi parantumistaan automaatiota ja ohjelmistorobotiikkaa kehittämällä.

LähiTapiola Loimi-Hämeen **riskisuhde** ilman perustekorkokulua oli 73,5 prosenttia ja vuoden 2019 vertailukelpoinen riskisuhde 70,7 prosenttia (v.2018 67,8 %). **Yhdistetty kulusuhde** ilman perustekorkokulua oli 107,6 prosenttia, (102,2 %). Ilman edellä mainittuja kertaluontoisten erien vaikutuksia se olisi ollut 105,5 prosenttia.

Sijoitustoiminnan tarkoitus on tuottaa arvoa omistaja-asiakkaillemme. Sijoitustoiminnan tuotoilla mahdollistetaan vakavaraisuuden ylläpitäminen sekä kilpailukykyisten palveluiden tuottaminen asiakkaillemme.

LähiTapiola Loimi-Häme

Sijoitustoiminta	2019	2018
Sijoitusten nettotuotto käyvin arvoin, %	7,5	-0,9
Korkosijoitukset	6,1	-1,9
Osakesijoitukset	12,1	-1,2
Kiinteistösijoitukset	-0,8	4,3
Muut sijoitukset	-3,4	-1,3
Sijoitusten allokaatio, %		
Korkosijoitukset	37,3	47,1
Osakesijoitukset	49,0	38,3
Kiinteistösijoitukset	13,6	14,4
Muut sijoitukset	0,0	0,2
Sijoitusomaisuus käyvin arvoin, milj. eur.	127,0	121,1

Pitkäjänteisellä sijoituspolitiikallamme onnistuimme vuoden 2019 sijoitustoiminnassa erinomaisesti. **Sijoitustoiminnan nettotuotto** oli 3,6 miljoonaa euroa (2,0 milj. €). LähiTapiola Loimi-Hämeen sijoitustoiminnan viiden vuoden keskimääräinen vuotuinen tuotto oli 3,1 prosenttia. Kiinteistösijoitusten osalta purimme Loimaalta entisen pääkonttorimme ja tilalle aloitimme As Oy Loimaan Helmi 1 rakentamisen. Asunnot ja liikehuoneistot ovat alustavasti luovutettavissa uusille omistajille syys-lokakuussa vuonna 2020.

LähiTapiola-ryhmä liittyi mukaan Suomesta ensimmäisenä vakuutusyhtiönä Euroopan investointirahaston (EIR) rahoittamaan InnovFin SME Guarantee –lainantakausohjelmaan. Ohjelman tarkoituksena on parantaa innovatiivisten pienten ja keski-suurten yritysten rahoitusmahdollisuuksia.

Asiakkaat ja asiakasedut

LähiTapiola-ryhmän toiminnan ylijäämä käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi maksun alennuksina, asiakashyvityksinä ja palvelujen kehittämisenä. Osa tuloksesta käytetään kartuttamaan yhtiön vakavaraisuutta, jolloin varmistetaan asiakkaiden edut tulevaisuudessakin.

LähiTapiola Loimi-Häme hyvitti vakuutusmaksuista keskittämisetuina 3,2 miljoonaa euroa (3,0 milj. €) ja S-ryhmän bonuksena ja järjestelmämaksuna yhteensä 1,5 miljoonaa euroa (1,4 milj. €).

Olemme elämänturvayhtiönä kehittäneet palveluitamme helppokäyttöisemmiksi. Keräsimme Elämänturvasovellukseen vahinkojen ennaltaehkäisyyn, vakuutuksien hoitamiseen ja taloudellisesta omavaraisuudesta huolehtimiseen liittyviä palveluitamme. Jatkamme sovelluksen kehittämistä vuonna 2020.

LähiTapiolan TerveysHelppi –yhteistyöpalvelumallissa asiakkaamme saavat chatin ja puhelimen kautta terveysneuvontaa ja –hoitoa. TerveysHelpin digitaalista palveluväylää ja toiminnallisuuksia vahvistettiin muun muassa verkko-käyttöliittymällä ja älyhenkivakuutukseen liittyvillä ennaltaehkäisevillä hyvinvointipalveluilla. LähiTapiola-ryhmän TerveysHelppi-palvelussa hoidettiin vuoden 2019 aikana yli 120 000 asiakaskontaktia. LemmikkiHelppi palvelee LähiTapiola-ryhmän eläinvakuutusasiakkaita ja vuonna 2019 sen kautta 3 000 tyytyväistä asiakasta käytti eläinlääkäripalveluita. Terveyshelppi-palvelun tuottaa Mehiläinen Oy ja LemmikkiHelppissä palveluntuottajina operoivat Lähivet Oy ja Omaeläin-klinikka Oy.

Panostamme vahinkoja ennaltaehkäisevään työhön yhteistyökumppaniemme kanssa. Yhteistyöhankkeista ja -kumppaneista on kerrottu laajemmin vastuullisuuden yhteydessä.

Vastuullisuus

LähiTapiola-ryhmä turvaa omistaja-asiakkaidensa elämää ja toimintaa ennakoiden. Vastuullisuus perustuu keskinäisyyteen, ja työ konkretisoituu sekä valtakunnallisina että paikallisina tekoina. Tavoitteenamme on asiakkaidemme ja yhteiskunnan turvallisuuden sekä hyvinvoinnin lisääminen.

Vuonna 2019 LähiTapiola-ryhmä kokosi yhteen keskeiset liiketoimintaperiaatteet (Code of Conduct), jotka ohjaavat henkilöstön päivittäistä työtä. Valmistelimme myös vastuullisuuden tiekartan, joka määrittelee vastuullisuuden teemat, painopisteet ja tavoitteet tuleville vuosille.

LähiTapiola-ryhmä uudisti vuonna 2019 henkilöstöstrategian, henkilöstötutkimusten kokonaisuuden, onnistumiskeskustelut sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Uusi henkilöstökemusta mittaava ROIHU-henkilöstötutkimus on räätälöity LähiTapiolalle elämänturvastrategian, arvojen ja Eezy Spiritin People Power -konseptin pohjalta. ROIHU sai hyvään vastaanoton LähiTapiola Loimi-Hämeessä vastausprosentin yltyessä tasolle 91,1. Tulos oli erinomainen AAA ja yli LähiTapiola-ryhmän keskiarvon. Vuoden 2019 hyvä tulos oikeutti LähiTapiola-ryhmän paikkaan Suomen innostavimmat työpaikat -listalla.

Uudistusten ja strategian jalkauttaminen lähtee vahvasti yhtenäisestä johtoryhmästä ja uudistunut LähiTapiola Loimi-Hämeen johtoryhmä kävi läpi vuonna 2019 johtoryhmävalmennuksen, jonka puitteissa kokoonnuttiin 3 päivää sisältäen välitehtävät ja kirjallisuuden. Vuoden 2019 aikana syvennettiin myös yhdessä hallituksen ja johtoryhmän kanssa LähiTapiola Loimi-Hämeen strategiaa 2019-2024 Talent Vectian fasilitoimana. Esimiesten roolia elämänturvakulttuurin viejänä vahvistettiin valmentavan johtamisen muodossa kahtena päivänä sisältäen välitehtävät. Jatkamme valmentavan johtamisen parissa vuonna 2020 ja otamme myös 180 astetta arvioinnin mukaan. Henkilöstön uudistumiseen panostettiin mahdollistamalla laaja osallistuminen koulutuksiin ja osaamispolkuihin, joihin käytiin keskimäärin 6 päivää / työntekijä. Hyvinvointia ja tyytyväisyyttä tuettiin kahdella henkilös-

tötapahatulla ja loppuvuonna lanseerattiin Lähi-Tapiola Loimi-Häme liikkuu projekti, joka jatkuu 06/2020 saakka.

Pitkäaikainen yhteistyö Suomen Punaisen Ristin kanssa keskittyy yksinäisyyden vähentämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Ensiapu- ja elvytystaitojen koulutusyhteistyö jatkui Punainen Risti Ensiapu Oy:n kanssa. Syöpäsäätiön kumppanina tuemme suomalaista syöpätutkimusta ja terveyden eteen tehtävää ennaltaehkäisevää työtä. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö on LähiTapiolan kumppani paloturvallisuuden ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto vesiturvallisuuden parantamisessa. Lisäksi tuemme valtakunnallisten urheiluliittojen liikuntatapahtumia ja koulukiertueita. LähiTapiola Loimi-Häme jakoi liikennevalistuskirjoja Fors- san ja Urjalan kouluille. Turvasimme suojateitä 8 eri paikkakunnalla koulujen alettua. Lisäksi pidimme liikenneturvallisuuspäivän Harvialan koululaisille. Heijastinlivejä jaoimme 1000 kpl seuroille, päiväkodeille ja alakouluille. Heijastimia turvaamaan liikkumista pimeällä jaoimme 3000 kpl. Varustimme kaikki toimistomme (10 kpl) defibrilaattoreille turvaamaan elämää ja samassa yhteydessä koko henkilöstö koulutettiin ensiaputaitoihin. Yksi (1 kpl) defibrilaattori lahjoitettiin Hämeenlinnassa hotel resort Petäykselle. Hyvinvointiin tarjosimme musiikkielämyksiä kolmelle palvelutalolle ja pidimme Sibbe-bailut lapsille Sibeliusfantasiassa.

Hallitus päättää käyttörahastosta tehtävistä lahjoituksista yleishyödyllisiin tarkoituksiin, kuten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, koulutukseen ja ympäristönsuojeluun. Vuonna 2019 LähiTapiola Loimi-Häme teki 30 000 euron lahjoituksen HOPE ry:lle mahdollistamaan vähävaraisten lasten liikku- misen.

LähiTapiola-ryhmän yhteiskuntavastuusta ja vuoden 2019 toiminnasta kerrotaan tarkemmin erillisessä selvityksessä. Selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista julkaistaan samaan aikaan toimintakertomuksen kanssa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

Luottoluokitus

Luottoluokittaja Standard & Poor's suoritti luottoluokitusarvion LähiTapiola-ryhmästä ensimmäistä kertaa vuonna 2019. Standard & Poor's on yksi johtavista ja arvostetuimmista luottoluokittajista maailmassa.

Standard & Poor'sin 24.9.2019 antaman lehdistötiedotteen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiön

saamaan A-luokitukseen vaikuttivat ryhmän vahva vakavaraisuus sekä hyvä tuloskehitys. Standard & Poor's näkee LähiTapiolan säilyttävän johtavan aseman kansallisessa vakuutusmarkkinassa myös jatkossa.

Luokitusarvosanaa tarvitaan liiketoiminnassa asiakkaan tai yhteistyökumppanin sellaista edellyttäessä. Yrityskuvan ja maineen kannalta hyvä luokitusarvosana lisää luotettavuutta ja arvostusta.

Toimintaympäristö

Vahinkovakuutustoiminta

Suomen talouskasvu hidastui selvästi vuoden 2019 aikana edellisvuodesta, mutta pysyi edelleen kasvu-uralla. Vahinkovakuutuksen maksutulo pysyi suurin piirtein edellisvuoden tasolla muutaman prosentin kasvussa.

Alan maksutulon kehityksen kärkipäässä olivat sairauskuluvakuutuksen ja maa-ajoneuvoihin liittyvät vakuutukset. Edelleen hieman parantunut työllisyys tuki etenkin yritysliiketoiminnan kasvua, kuten työtaturmavakuutusta.

Maksutulon positiiviseen kehitykseen vaikuttivat odotettua parempi kansantalouden kehitys ja ripeä kuluttajakysyntä. Hintavetoisten kampanjojen vähentyminen tuki osaltaan sekä maksutulon kasvua, että alan yhtiöiden kannattavuutta.

Vahinkovakuutuksessa on etsitty ratkaisuja uusiin riskeihin tuomalla markkinoille uudentyyppisiä tuotteita, kuten tietoturvaan tai terveyteen liittyviä tuote- ja palvelukokonaisuuksia. Kilpailukyvyn säilyttäminen moottoriajoneuvojen vakuuttamisessa on kaikilla alan toimijoilla keskeisessä asemassa. Yritysvakuutuksessa meklarien rooli on entistä suu- rempi.

Vahinkovakuutuksen kuluttajakysyntää on ylläpitänyt yksityisen kulutuksen kasvu. Kuluttajien odotukset sekä omaa että Suomen taloutta kohtaan ovat kuitenkin heikentymässä. Yritysliiketoiminnan kasvu on mahdollisesti hiipumassa työllisyyskehityksen vanavedessä.

Vahinkovakuutusyhtiöiden tuloskehitys on ollut vuonna pääsääntöisesti hyvä. Talouskasvu tuo kuitenkin mukanaan myös enemmän vahinkoja ja alan yhdistetty kulusuhde on ollut edelleen hieman noususuunnassa.

Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan tuotot olivat vuonna 2019 harvinaisen korkealla tasolla.

Talouden markkinassa kuluttajien kiinnostus kohdistui vahvemmin osake- ja rahastosäästämiseen ja vakuutus- ja etenkin eläkesäästämisen kysyntä oli laimeaa.

Sijoitustoiminta

Suomen bruttokansantuotteen kasvun ennakoidaan olevan noin prosentin tuntumassa vuonna 2019. Kasvua on ylläpitänyt etenkin yksityinen kulutus ja vienti. Työllisyyden kehitys oli aiempaa vaikeampaa.

Keskuspankit siirtyivät alkuvuonna 2019 koronastoista koronlaskujen tielle, mikä heijastui markkinaodotuksiin ja näkyi korkojen laskuna. Tuotto-ikäyrät loivenivat ja muuttuivat osin laskeviksi. Lisäksi pitkät korot painuivat yhä laajemmin negatiiviseksi. Pitkien korkojen laskun taustalta löytyy rahapolitiikan lisäksi myös rakenteellisia tekijöitä, kuten väestön ikääntyminen, velkaantuminen ja globalisaatio.

Euroopan keskuspankki (EKP) käynnisti syksyllä 2019 uudelleen joukkovelkakirjalainojen osto-ohjelmansa ja laski talletuskoron -0,5 prosenttiin. EKP pyrkii negatiivisilla koroilla alentamaan rahoituskustannuksia, vauhdittamaan luotonantoa, kiihdyttämään inflaatio-odotuksia ja heikentämään euroa. Valuuttakurssitavoitetta EKP:lla ei ole, mutta valuutan heikkeneminen kiihdyttää euroalueen inflaatiota tuontihintojen nousun kautta. Suhdanteiden jäähtyminen ja Saksan teollisuuden taantuma sekä rakenteelliset tekijät puoltavat edelleen euroalueen matalia korkoja ja EKP:n elvyttävää politiikkaa.

Yhdysvaltain keskuspankki Fed teki myös täyskäännöksen alkuvuonna 2019. Osaltaan taustalla lienee ollut vuoden 2018 viimeinen neljännes, jolloin osakemarkkinat sukelsivat. Rahoitusmarkkinoiden häiriöt voivat horjuttaa rahoitusmarkkinoiden vakautta ja luottamusta. Ohjauskorkoa laskettiin ja lisää kevennyksiä on tulossa tarvittaessa. Koronostosityklin huippu jäi jälleen edellisen huipun alapuolelle, mikä kertoo siitä, että myös Yhdysvaltain talous kohtaa kansainvälisen talouden haasteet.

Yrityslainamarkkinoilla riskilisät laskivat vuonna 2019 ja yrityslainojen toteutuneet tuotot ylittivät odotukset.

Kiinteistömarkkinoilla vahva kysyntä jatkui, mutta nettotuottovaatimukset laskivat. Toimitilamarkkinoiden markkana pysyi positiivisina. Poikkeuksellisen matala korkotaso tuki kiinteistöjen houkuttelevuutta sijoitusmarkkinoilla.

Vakavaraisuus ja riskienhallinta

Vakavaraisuuden hallinta

LähiTapiola-ryhmän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden valvonta perustuu EU-tason Solvenssi II -säännöstöön. LähiTapiola-ryhmä ja sen vakuutusyhtiöt laskevat vakavaraisuuden käyttämällä standardikaavaa. LähiTapiola-ryhmä muodostaa myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmän. LähiTapiola Vahinkoyhtiö toimii ryhmän ylimpänä emoyrityksenä, jonka tehtävänä on varmistaa, että ryhmä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset.

LähiTapiolan vahinkovakuutusyhtiöt ovat vakavaraisimpia vahinkovakuutusalan toimijoita Suomessa. Täten ryhmän vakavaraisuus on lujalla pohjalla toimintaympäristön taloudellisesta epävarmuudesta huolimatta.

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmän ja sen yhtiöiden riskienhallintaa. Vakavaraisuuden hallinnan lähtökohtana on, että ryhmällä ja yhtiöillä on riittävästi vakavaraisuuspääomaa velvoitteidensa täyttämiseksi ottaen huomioon odotetut ja odottamattomat tappiot. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista koko ryhmän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, jonka tarkoituksena on turvata LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden vakavaraisuus. Sopimus määrittelee toimintaperiaatteet päätöksentekomenettelyineen sellaista poikkeuksellista tilannetta varten, jossa jonkin ryhmään kuuluvan yhtiön vakavaraisuus on vaarantunut tai vaarantumassa. Sopimuksen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiö ja alueyhtiö ovat velvollisia pääomittamaan ryhmän toista yhtiötä edellyttäen, että yhtiön oma vakavaraisuus on riittävällä tasolla sekä pääomitusta tehtäessä, että sen jälkeen. Yhteisvastuusopimuksen velvoittaman pääomituksen määrä on rajoitettu suhteessa pääomittavan yhtiön omaan varallisuuteen.

Yhteisvastuusopimuksessa on sovittu myös siitä, että LähiTapiola Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön ja ryhmän varainhoito-yhtiöiden (LähiTapiola Varainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy, LähiTapiola Vaihtoehtorahastot Oy) vakavaraisuutta tuetaan tarvittaessa vastaavin periaattein

takuu- ja osakepääomaosuuksien mukaisissa suhteissa. Myös LähiTapiola Rahoitus Oy:n vakavaraisuuden varmistamisessa noudatetaan soveltuvien osin yhteisvastuusopimuksen periaatteita. Nämä yhtiöt eivät kuitenkaan ole yhteisvastuusopimuksen osapuolia, eivätkä ne näin ollen voi sopimukseen vedoten vaatia lisäpääomitusta. Vahinkoyhtiö on antanut tukikirjeen, jonka mukaan LähiTapiola Rahoitusyhtiön vakavaraisuuden varmistamisessa noudatetaan yhteisvastuusopimuksen periaatteita. S-Pankki Oy ei kuulu yhteisvastuusopimuksen piiriin.

Ryhmän kaikkien yhtiöiden vakavaraisuus on tällä hetkellä vahvalla tasolla, jolloin todennäköisyys sille, että joudutaan turvautumaan yhteisvastuusopimuksen mukaisiin pääomituksiin, on hyvin pieni. LähiTapiola-ryhmän vakavaraisuuslaskennassa otetaan huomioon yhteisvastuusopimuksen vaikutus.

LähiTapiola Loimi-Hämeen ja ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevissa kertomuksissa osoitteessa www.lahitapiola.fi. Vuotta 2019 koskeva kertomus julkaistaan 7.4.2020 mennessä.

Vakavaraisuusasema

LähiTapiola Loimi-Hämeen vakavaraisuussuhde (yhtiön hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen) oli 189,00 prosenttia (238,7 %). Osakepainon nosto varainhoitosalkussa lisäsi markkinariskiä ja tällä oli vaikutus vakavaraisuuteen. Yhtiön vakavaraisuusasemaa voidaan pitää vahvana.

Riskiasema

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategian riskit.

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun, inflaatioon, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin ja jälleenvakuutussojiin.

Markkinariski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun.

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin.

Toimintaympäristön ja strategian riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön ja toteuttamiseen liittyvät riskit. Toimintaympäristön ja strategian riskejä korostavat vakuutusallalla samanaikainen talouskehityksen epävarmuus ja toimintaympäristön yhä nopeutuva muutosvauhti: mm. digitalisaatio, toimialaliukumukset, uudenlaiset toimijat ja yhteenliittymät, väestörakenteen muutos, kansainvälistyminen sekä ilmastonmuutos.

LähiTapiola Loimi-Hämeen ja ryhmän riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa ja vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

Hallinto henkilöstö, palkitseminen

LähiTapiola-ryhmän hallinto ja johtamisjärjestelmä

LähiTapiola-ryhmän ja sen yhtiöiden hallinnossa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutus- ja rahoitusalaan koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvien osin listayhtiöiden hallinnointikoodiin.

LähiTapiola-ryhmän hallintomalliin vaikuttaa keskeisesti sen vakuutusyhtiöiden keskinäinen yhtiömuoto, jossa vakuutuksenottajat ovat vakuutusyhtiöiden osakkaita. Koska osakkaiden määrä on näin ollen hyvin laaja, on yhtiöiden hallintoneuvostoilla ja hallituksilla juridisten tehtäviensä ohella merkittävä rooli vakuutusyhtiöiden omistajaohjauksessa sekä yhtiöiden ja niiden osakkaiden välisenä vuorovaikutuskanavana.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa vakuutusyhtiölain tarkoittaman vakuutusyhtiöryhmän, jonka lain tarkoittama ylin emoyritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö. Sillä on tässä roolissaan koko LähiTapiola-ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavan hallinnon, vakavaraisuuden valvonnan, riskienhallinnan, sisäisen valvonnan sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä.

LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisin sopimuksin. LähiTapiola-ryhmässä toimii LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen nimittämä yhtiöryhmän johtoryhmä, jossa ovat laajasti edustettuina LähiTapiola-ryhmän eri yhtiöt ja keskeisten yhteisten toimintojen vastuulliset johtajat.

Yhtiökokous

LähiTapiola Loimi-Hämeen yhtiökokous pidettiin 15.5.2019. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2018, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä, myönnettiin vastuuvapaus hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin lisäksi hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valittiin uudet hallintoneuvoston jäsenet. Pitkäaikainen hallintoneuvoston puheenjohtaja Rauli Selinheimo jättäytyi pois tehtävästä ja sai kiitokset yhtiökokoukselta.

Hallintoneuvosto

Yhtiökokous valitsi hallintoneuvoston alueyhtiöiden edustajien erovuorossa olevista edustajista jatkamaan seuraavat jäsenet: Mikko Mäkimattila edelleen LähiTapiola Loimi-Hämeen ehdokas LähiTapiola vahinkovakuutuksen hallintoneuvostoon.

Muista LähiTapiola Loimi-Hämeen hallintoneuvoston erovuorossa olleista jäsenistä valittiin uudelleen Anna-Maija Suolahti, Hannele Yrjö-Koskinen, Jarmo Metsänperä, Marianna Pajula, Jukka Rouhiainen ja Heikki Uusi-Kämpä.

Uudeksi jäseneksi hallintoneuvostoon valittiin Pauliina Selinheimo.

LähiTapiola Loimi-Hämeen hallintoneuvosto piti järjestäytymiskokouksensa 12.6.2019. Kokouksessa valittiin hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin Sari Schwartz. Hallintoneuvoston varapuheenjohtajaksi valittiin Hannele Yrjö-Koskinen.

Hallintoneuvosto kokoontui 3 kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 72,4 prosenttia jäsenistä. Hallintoneuvoston palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä ”Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset”.

Hallintoneuvoston valiokunnat

Hallintoneuvoston nimitystoimikunta

Hallintoneuvoston nimitystoimikunnan tarkoituksena on varmistaa valintaesitysten valmistelun monipuolisuus ja läpinäkyvyys valittaessa jäseniä yhtiön hallintoneuvostoon ja hallitukseen.

Nimitystoimikunnan muodostavat hallintoneuvoston puheenjohtaja, hallintoneuvoston varapuheenjohtaja ja hallintoneuvoston keskuudestaan

valitsevat kaksi muuta jäsentä. Toimikunnan puheenjohtajana toimii hallintoneuvoston puheenjohtaja. Jäsenten toimikausi on vuoden mittainen ja kestää kunkin vuoden yhtiökokouksen jälkeisestä hallintoneuvoston järjestäytymiskokouksesta seuraavan vuoden järjestäytymiskokoukseen saakka edellyttäen, että jäsen on edelleen myös hallintoneuvoston jäsen.

Nimitystoimikunnan puheenjohtajana vuonna 2019 toimi hallintoneuvoston puheenjohtaja Rauli Selinheimo 1.1.2019 – 15.5.6.2019 ja jäseninä Hannele Yrjö-Koskinen, Matti Valkama ja Sari Schwartz. 12.6.2019 alkaen puheenjohtajana jatkoi hallintoneuvoston puheenjohtaja Sari Schwartz sekä jäseninä hallintoneuvoston jäsenet Hannele Yrjö-Koskinen, Timo Levonen ja Matti Valkama.

Nimitystoimikunta kokoontui 3 kertaa, minkä lisäksi se piti 3 puhelinkokousta. Kokouksiin osallistui 100,0 prosenttia jäsenistä.

Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Sen tulee myös huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

LähiTapiola Loimi-Hämeen hallitukseen kuuluu 6 jäsentä. Hallintoneuvosto nimittää hallituksen jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenistä on vuosittain erovuorossa kolmannes.

Hallituksen jäsenet olivat:

- Markku Äijälä, puheenjohtaja
- Heikki Puntila, varapuheenjohtaja
- Juha Kallioinen
- Katriina Laaksonen
- Mikko Mäkimattila
- Timo Simula

Hallitus kokoontui 10 kertaa, minkä lisäksi se piti 2 puhelinkokousta. Varsinaisiin kokouksiin osallistui keskimäärin 96,6 prosenttia jäsenistä. Hallituksen palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä ”Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset”.

LähiTapiolan yhtiöryhmän johtoryhmä

Yhtiöryhmän johtoryhmä vastaa LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen sille antamien sekä LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden välillä solmitun ryhmäsopi-

muksen mukaisten valtuuksien puitteissa LähiTapiola-ryhmän strategisten ja muiden ryhmätason yhteisten asioiden valmistelusta, päätöksenteosta ja täytäntöönpanosta sekä yhtiöryhmän ohjaamisen ja kehittämisen kokonaisuudesta.

Yhtiöryhmän johtoryhmässä ovat edustettuina LähiTapiola-ryhmän yhtiöt. Siitä on kerrottu tarkemmin LähiTapiola Vahinkoyhtiön toimintakertomuksessa.

Johtoryhmä

LähiTapiola Loimi-Hämeen johtoryhmä vastaa hallituksen sille antamien tehtävien valmistelusta, päätöksen teosta ja täytäntöönpanosta.

LähiTapiola Loimi-Hämeen johtoryhmään kuuluu 5 jäsentä. Johtoryhmän jäsenet olivat:

- Lauri Riekkola, puheenjohtaja
- Timo Hakola
- Timo Kyyriäinen
- Minna Seppälä
- Marko Sinkkonen

Johtoryhmä kokoontui joka toinen viikko.

Toimitusjohtaja

LähiTapiola Loimi-Hämeen toimitusjohtajana toimii Lauri Riekkola ja varamiehenä toimii Timo Kyyriäinen.

Lähipiiri

LähiTapiola Loimi-Hämeen lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Tilintarkastaja

Yhtiökokous valitsi LähiTapiola Loimi-Hämeen tilintarkastajana jatkamaan KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Timo Nummi, KHT.

Valvova viranomainen

LähiTapiola Loimi-Häme on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä tilikaudella oli keskimääräinen 46 (43) henkilöä.

Palkitseminen

Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on kannustaa hyvään suoritukseen sekä motivoida ja sitouttaa henkilöitä. LähiTapiola Loimi-Hämeen palkitseminen perustuu yhtiöryhmän ja sen yhtiöiden strategiaan ja sen pohjalta asetettuihin tavoitteisiin. Palkitsemisen perusteena on henkilön hyvä työsuoritus suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Palkkiojärjestelmä on osa kokonaispalkkausta ja se perustuu vuosipalkkioihin, vaikka jotkin palkkiotavoitteista voivat olla vuotta pidempää aikajaksoa mittaavia. Palkitsemisjärjestelmä koskee johtoa ja koko henkilöstöä.

Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiola-ryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen ja että se vastaa yhtiöryhmän pitkän aikaväli etua, ja on sopusoinnussa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinottoon.

Yhtiökokous päättää hallintoneuvoston jäsenten palkkioista.

Johdon palkitseminen muodostuu seuraavasti:

- palkka
- luontoisedut (auto, lounas ja puhelin)
- vuositulospalkkiot
- mahdollinen lisäeläkejärjestely

Johdon palkat perustuvat finanssitoimialan vertailutietoa hyödyntäen tehtyyn Korn Ferry -vaativuusluokitukseen ja pisteytykseen.

Johdon vuosipalkkiointi perustuu yhtiöryhmän ja yhtiöiden tuloksiin vaikuttaviin elementteihin, henkilöstö- ja asiakaskokemukseen sekä kunkin palkkionsaajan oman liiketoimintayksikön ja tehtävän mukaisiin tavoitteisiin. Mittarit ovat pääosin virallisiin tunnuslukuihin perustuvia. Palkkio määräytyy edellä mainittujen elementtien toteuma-asteen, asematasoon perustuvan maksimipalkkioprosentin ja vuosipalkan tulona. Yhtiöryhmän johdon tulospalkkioiden maksimitasot vaihtelevat 30 – 100 prosentin välillä vuosipalkasta. LähiTapiola Loimi-Hämeessä toimitusjohtajan maksimi on 50 % ja johtoryhmän jäsenten 30 % vuosipalkasta.

LähiTapiola Loimi-Hämeessä **Konttoritoimihenkilöiden ja asiantuntijoiden** tulospalkkion määrä on enintään 8,3 % vuosipalkasta ja esimiesroolissa

toimivien 16,6 % vuosipalkasta. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta, ja ne voivat olla joko tiimi- tai yksilökohtaisia. Tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan tuloskeskustelussa.

Tulospalkkioiden toteutumista seurataan säännöllisesti ja niiden maksamisesta päättää LähiTapiola Loimi-Hämeen hallitus vuosittain tulospalkkiokauden päätyttyä. Hallitus voi yhtiön merkittävästi heikentyneen taloudellisen tilanteen johdosta päättää tulospalkkion maksamatta jättämisestä. Vastaavasti tulospalkkioperusteiden mukaisten tulospalkkioiden maksamisesta voidaan pidättäytyä, jos osoittautuu, että tavoitteet on saavutettu ottamalla sellaista riskiä, joka realisoituu ennen palkkion maksamista. Tulospalkkio voidaan periä takaisin, jos palkkion maksamisen jälkeen selviää, että palkkionsaaja on menetellyt yhtiötä velvoittavien säännösten, viranomaismääräysten tai ohjeiden tai yhtiön toimintaperiaatteiden vastaisesti tai palkkio on maksettu aiheuttomasti.

LähiTapiola Loimi-Hämeen ylimmän johdon **eläkeikä** on 63 vuotta, toimitusjohtajan sijaisen eläkeikä määräytyy työeläkelainsäädännön mukaan. LähiTapiola Loimi-Häme on ottanut henkilöstölleen lisäeläkevakuutuksen, jolla parannetaan eläketurvaa siten, että lisäeläke kartuttaa työeläkettä tietyin edellytyksin vähintään 0,2 prosenttia vuosittain. Etuuden piiriin kuuluvat kaikki ne, joiden työsuhde yhtiöryhmässä on alkanut ennen 1.1.2013. Tämän jälkeen alkaneissa työsuhteissa lisäeläke-etuutta ei ole.

Hallintokoodin mukainen raportointi

LähiTapiola Vahinkoyhtiö antaa toimintakertomuksesta erillisenä dokumenttina selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen mukaisella tavalla (10/2015). Selvitys LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja LähiTapiola Henkiyhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on nähtävillä osoitteesta www.lahitapiola.fi / Tietoa LähiTapiolasta / Talous.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Liiketoiminta on jatkunut tilikauden päättymisen jälkeen olennaisilta osin odotusten mukaisena eikä merkittäviä erityisiä tapahtumia tai poikkeamia ole tilikauden jälkeen tapahtunut.

Juha Koponen aloitti 1.1.2020 LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja LähiTapiola Henkiyhtiön hallitusten puheenjohtajana.

LähiTapiola-ryhmän alueyhtiöiden, LähiTapiola Lännen ja LähiTapiola Satakunnan hallitukset allekirjoittivat yhdistymissuunnitelman 28.1.2020. Suunnitelman mukaan yhdistyminen toteutuu 31.12.2020, jolloin yhdistymisessä muodostuva uusi LähiTapiola Länsi-Suomi aloittaa toimintansa vuoden 2021 alusta lukien.

LähiTapiola Loimi-Häme on lähtenyt vuoteen 2020 vahvasti kannattavuusteemalla ja asiakas- ja riskivalintaohjeistusta ja alennus- ja hyväksymiskäytäntöjä on täsmennetty. Korvausmenon hallintaan kehitetään ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä.

Tulevaisuuden näkymät

Vahinkovakuutustoiminta

Vuoden 2020 suhdanne-ennusteita on viime aikoina tarkistettu alaspäin. Suomen tärkeimpien kauppakumppanien (Saksa, Ruotsi ja Venäjä) heikentyneet talousnäkymät vaikuttavat viiveellä myös Suomen talouskasvuun. Sekä kuluttajien että yritysten luottamus lähiaikojen talouskehitykseen ovat olleet laskussa.

Talouden näkymiä peilaavat OECD:n ennakoivat suhdanneosoittimet viittaavat Suomen kasvun hidastuvan euroalueen keskiarvoa enemmän vuonna 2020. Suomi pääsi mukaan maailmantalouden nousukauteen jälkijunassa ja sama ilmiö näyttää toistuvan myös laskukauteen tultaessa.

Suomen talouskehitykseen liittyvien epävarmuustekijöiden ja kansainvälisen toimintaympäristön arvaamattomuuden vuoksi myös vakuutusalan näkymät eivät ole helposti ennakoitavissa. Kulutuskysynnän ennakoitaan pysyvän vakaana, mikä tukee edelleen vakuutusyhtiöiden kannattavuutta ja tuloskehitystä. Yritysvakuuttamisen näkymä on riippuvainen paljon työllisyyden kehityksestä. Vakuutusyhtiöille tärkeiden sijoitusmarkkinoiden näkymät ovat hyvin epävarmat.

Pitkän aikavälin kehityksen näkökulmasta riskinä on suomalaisten yritysten verrattain matala investointitaso. Uudet työpaikat ovat syntyneet yhä kasvavassa määrin pieniin ja keskisuiuriin yrityksiin ja pk-sektorin näkymien huonontuminen vaikuttaa heikentävästi myös vahinkovakuutuksen tulevaisuuden näkymiin.

Terveys- ja hyvinvointipalvelujen markkina kasvaa edelleen. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistuksen linjauksiin odotetaan selkeyttä vuoden 2020 aikana. Muutosten toimeen-

pano kestää todennäköisesti pitkään ja tämän seurauksena yksityisten palveluntarjoajien kasvunäkymät ovat rajalliset, ellei julkisrahoitusta täydentäviä terveyspalveluja avata laajemmin kilpailulle.

Keskeistä on vastata myös asiakaskäyttäytymisen muutokseen. Yhä suurempi osa asiakkaista kohdataan verkossa. Vakuutustoimiala uudistaa järjestelmiään tähtäimenään helpommat ja laajemat verkkopalvelut. Asiakkaiden näkökulmasta palvelun tulisi olla nykyistä saumattomampaa. Vakuutusasioinnin monikanavaistuksessa hyvän asiakaskokemuksen merkitys on entistä suurempi.

Pitkällä aikavälillä kestävä kehityksen vaatimukset muokkaavat asiakkaiden ja muiden sidosryhmien odotuksia vahinkovakuutusyhtiöiden toimintaa kohtaan. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat laaja-alaisia ja riskit usein ennalta-arvaamattomia, mikä lisää ennakoivan riskienhallinnan merkitystä.

Sijoitustoiminta

Maa- ja talouden kasvun odotetaan jatkuvan hitaana myös alkavana vuonna. Suhdannenäkymät ovat kuitenkin asteittain vakautuneet ja yleinen odotusilmapiiri on vahvistumassa. OECD:n ennakointien suhdanneosoittimien mukaan talouden mahdollinen pohjakosketus näyttää ajoittuneen loppuvuoteen 2019 ja vuoden 2020 osalta positiivinen kasvuyllätys on mahdollinen.

Myös Suomen pidemmän aikavälin kasvunäkymät säilyvät vaimeina. Kotimaisten keskeisten tutkimus- ja ennustelaitosten keskiarvoennuste seuraavan kymmenen vuoden kasvulle asukasta kohden on ainoastaan 1,4 prosenttia. Tämä keskiarvoennuste on linjassa Suomen talouden pidemmän aikavälin kasvupotentiaalin kanssa.

Suhdannenäkymään liittyy edelleen monia poliittikaan ja geopolitiikkaan liittyviä riskejä. Britanin Euroopan unionista eroamisen yksityiskohdat ovat edelleen auki, Yhdysvaltain presidentin protektionistinen kauppapolitiikka luo jännitteitä ja Lähi-idän tilanteen kärjistyminen voi kasvattaa alisuuntaisia riskejä kansainväliseen talouteen.

Sijoitusmarkkinoilla vuoden 2020 näkymään liittyvät tunnistetut riskit ovat pitkälti edellisvuoden kaltaisia. Talouden äkkijarrutus voisi johtaa pörssikurssien ja muiden riskillisten omaisuususerien laskuun. Mikäli puolestaan positiivinen kasvuyllätys toteutuu, pitkällä koroilla on tilaa nousta nykyisiltä ennätysalueilta tasoilta. Lisäksi negatiiviset korot voivat johtaa ylivelkaantumiseen ja kupliin rahoitusmarkkinoilla.

Osakemarkkinoiden näkymät vuodelle 2020 ovat kaksijakoiset. Potentiaalinen suhdannepohja ja uuden elpymisen hinnoittelu tukevat jo riskintotoa, mutta osakkeiden hinnoittelu perinteisillä arvostuskertoimilla on koholla.

Nyt haasteena ovat negatiiviset korot. Miten riski pitäisi hinnoitella suhteessa negatiivisiin korkoihin? Tämä voi helposti johtaa siihen, että osakkeista ollaan valmiita maksamaan liikaa vaihtoehtojen puuttuessa. Pitkään jatkuessaan tämä voi johtaa osakkeiden kuplahinnoitteluun.

Vakuutusyhtiöiden ja muiden pitkäaikaisten sijoittajien näkökulmasta tämä on haaste, koska tuottotavoitteiden saavuttaminen edellyttää lisää riskinottoa ja lisäriskinotto tuo huonoina aikoina mukanaan suurempia laskujaksoja sijoitussalkkuihin. Nykyisten kalliiden omaisuusluokkien maailmassa riskienhallinnan ja strategisen allokaation merkitys korostuu.

Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallituksen esitys

Hallitus ehdottaa LähiTapiola Loimi-Hämeen yhtiökokoukselle, että vuoden 2019 tilikauden 3 160 648,49 euron voitosta siirretään varmuusrahaan 3 160 648,49 euroa, josta maksetaan takuupääoman korkona 884 359,32.

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma oheisen taulukon mukaisesti.

Oma pääoma ehdotuksen jälkeen:	
Oma pääoma, eur.	24 707 176,52
Pohjarahasto	1 207 203,66
Takuupääoma	12 164 502,35
Arvonkorotusraho	0,00
Varmuusraho	10 766 430,79
Käyttöraho	569 039,72

Tilinpäätös 1.1. – 31.12.2019

Tuloslaskelma, LähiTapiola Loimi-Häme

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

	1.1.2019	-	31.12.2019	1.1.2018	-	31.12.2018
Vakuutusmaksutuotot						
Vakuutusmaksutulot	1	41 991 896,88		39 731 551,35		
Jälleenvakuuttajien osuus		-1 623 648,90	40 368 247,98	-1 528 246,35	38 203 305,00	
Vakuutusmaksuvastuun muutos						
Kokonaismuutos		-86 613,00	-86 613,00	-792 871,00	-792 871,00	
Jälleenvakuuttajien osuus						
Kokonaismuutos		66 856,00	66 856,00	0,00	0,00	
Vakuutusmaksuvastuun muutos yhteensä			-19 757,00		-792 871,00	
Vakuutusmaksutuotot yhteensä			40 348 490,98		37 410 434,00	
Korvauskulut						
Maksetut korvaukset		-30 200 089,83		-27 260 965,07		
Jälleenvakuuttajien osuus		329 872,57	-29 870 217,26	253 789,18	-27 007 175,89	
Korvausvastuun muutos						
Kokonaismuutos		-3 920 124,00	-3 920 124,00	-2 564 955,00	-2 564 955,00	
Jälleenvakuuttajien osuus						
Kokonaismuutos		224 916,84	224 916,84	467 826,26	467 826,26	
Korvausvastuun muutos yhteensä			-3 695 207,16		-2 097 128,74	
Korvauskulut yhteensä			-33 565 424,42		-29 104 304,63	
Liikekulut	3		-10 392 040,01		-9 685 189,51	
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta			-3 608 973,45		-1 379 060,14	
Tasoitusmäärän muutos						
Kokonaismuutos		3 897 609,00	3 897 609,00	1 590 839,00	1 590 839,00	
Vakuutustekninen kate	2		288 635,55		211 778,86	

MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

	1.1.2019	-	31.12.2019	1.1.2018	-	31.12.2018
Vakuutustekninen kate			288 635,55			211 778,86
Sijoitustoiminnan tuotot	4	4 694 171,15		3 570 519,49		
Sijoitustoiminnan kulut	4	-1 108 219,42		-1 560 673,98		
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	4	0,00	3 585 951,73	0,00	2 009 845,51	
Muut tuotot	4					
Muut			1 465 316,25		1 321 750,46	
Muut kulut	4					
Muut			-1 319 868,69		-1 517 246,54	
Voitto varsinaisesta toiminnasta			4 020 034,84		2 026 128,29	
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja			4 020 034,84		2 026 128,29	
Tuloverot						
Tilikauden vero		-763 166,83		-562 056,37		
Aikaisempien tilikausien verot		-96 219,52		4 967,80		
Laskennallisen verovelan muutos		0,00	-859 386,35	0,00	-557 088,57	
Tilikauden voitto			3 160 648,49		1 469 039,72	

VASTAAVAA

		31.12.2019	31.12.2018
Aineettomat hyödykkeet			
Muut pitkävaikutteiset menot	8	3 785 054,28	1 576 134,38
Sijoitukset	5		
Kiinteistösijoitukset	6		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		1 569 560,68	1 619 550,75
Lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä		0,00	0,00
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteyksyrityksissä	7		
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		41 340 470,63	34 095 571,75
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset			
Osakkeet ja osuudet omistusyhteyksyrityksissä		1 840 547,78	1 733 566,92
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä		200 000,00	200 000,00
Muut sijoitukset		43 381 018,41	36 029 138,67
Osakkeet ja osuudet	7	67 752 183,08	75 553 492,93
Rahoitusmarkkinavälineet		1 202 924,86	1 854 667,24
Muut sijoitukset		0,00	0,00
		68 955 107,94	77 408 160,17
		113 905 687,03	115 056 849,59
Saamiset	13		
Ensivakuutustoiminnasta			
Vakuutuksenottajilta		8 624 170,01	8 028 737,10
Vakuutusedustajilta		0,00	0,00
Jälleenvakuutustoiminnasta		319 439,05	328 269,94
Muut saamiset		545 016,24	284 651,79
		9 488 625,30	8 641 658,83
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto	8	155 576,03	207 434,71
Muut aineelliset hyödykkeet		127 730,00	62 776,00
Ennakkomaksut		0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset		2 678 561,68	1 063 207,91
Muu omaisuus		7 400,27	7 400,27
		2 969 267,98	1 340 818,89
Siirtosaamiset			
Korot ja vuokrat		33 701,84	50 785,68
Muut siirtosaamiset		210 957,87	305 119,98
		244 659,71	355 905,66
Vastaavaa yhteensä		130 393 294,30	126 971 367,35

VASTATTAVAA		31.12.2019	31.12.2018
Oma pääoma	9		
Pohjarahasto		1 207 203,66	1 207 203,66
Takuupääoma		12 164 502,35	12 164 502,35
Muut rahastot		9 059 181,34	7 590 141,62
Tilikauden voitto/tappio		3 160 648,49	1 469 039,72
		<u>25 591 535,84</u>	<u>22 430 887,35</u>
Vakuutustekninen vastuuvélka			
Vakuutusmaksuvastuu		16 976 015,00	16 889 402,00
Jálleenvakuuttajien osuus		-66 856,00	0,00
Korvausvastuu		56 841 921,00	52 921 797,00
Jálleenvakuuttajien osuus		-1 205 861,84	-980 945,00
Tasotusmäärä		28 801 932,00	32 699 541,00
		<u>101 347 150,16</u>	<u>101 529 795,00</u>
Velat	13		
Ensivakuutustoiminnasta		658 740,55	701 083,88
Jálleenvakuutustoiminnasta		16 561,78	3 903,98
Muut velat		1 816 510,19	1 582 847,69
		<u>2 491 812,52</u>	<u>2 287 835,55</u>
Siirtovelat	13	962 795,78	722 849,45
Vastattavaa yhteensä		<u>130 393 294,30</u>	<u>126 971 367,35</u>

Epäsuora rahoituslaskelma, LähiTapiola Loimi-Häme

	31.12.2019	31.12.2018
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta	4 020 034,84	2 026 128,29
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvélan muutos	-182 644,84	1 299 160,74
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	-689 657,67	947 525,94
Realisoitumattomat kurssivoitot/-tappiot		
Suunnitelman mukaiset poistot	291 248,31	339 972,64
Muut oikaisut	-1 354 622,38	-1 827 797,35
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	2 084 358,26	2 784 990,26
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-735 720,52	-157 429,72
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	443 923,30	-266 284,42
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	1 792 561,04	2 361 276,12
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista		
Maksetut välittömät verot	-859 386,35	-557 088,57
Liiketoiminnan rahavirta	933 174,69	1 804 187,55
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	1 840 820,23	-3 006 569,98
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	1 354 622,38	1 827 797,35
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-2 513 263,53	-1 275 129,19
Investointien rahavirta	682 179,08	-2 453 901,82
Rahoituksen rahavirta		
muu voitonjako	0,00	-402 516,10
Rahoituksen rahavirta	0,00	-402 516,10
Rahavarojen muutos	1 615 353,77	-1 052 230,37
Rahavarat tilikauden alussa	1 063 207,91	2 115 438,28
Rahavarat tilikauden lopussa	2 678 561,68	1 063 207,91

Tunnusluvut, LähiTapiola Loimi-Häme

	milj. eur				
	2019	2018	2017	2016	2015
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Liiketulos	0,1	0,4	7,8	1,1	2,8
Kokonaistulos	5,7	-2,7	8,2	2,2	1,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina	7,5	-0,9	4,6	4,2	-0,1
Kokonaispääoman tuotto, %	4,6	-1,6	8,8	3,7	2,4
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	46	43	54	61	79
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	46	43	54	61	79
Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	42,0	39,7	32,5	28,3	27,1
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua, %	81,8	76,3	60,2	70,5	69,6
Vahinkosuhde, %	83,2	77,8	61,1	70,5	69,6
Liikekulusuhde, %	25,8	25,9	26,2	29,4	27,2
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua, %	107,6	102,2	86,5	99,8	96,8
Yhdistetty kulusuhde, %	108,9	103,7	87,3	99,8	96,8

Liitetiedot, LähiTapiola Loimi-Häme

Tuloslaskelman liitteet, Loimi-Häme

1. Vakuutusmaksutulo

	2019	2018
Ensivakuutus		
Kotimaasta	41 991 896,88	39 731 551,35
Ensivakuutus yhteensä	41 991 896,88	39 731 551,35
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	41 991 896,88	39 731 551,35

1.1 Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

	2019	2018
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	87 841,96	111 837,57
Jakojärjestelmämaksut	1 189 099,55	1 158 586,41
Vakuutusmaksuvero	8 528 334,81	8 169 952,29
Palosuojelumaksu	123 847,64	121 248,62
Liikenneturvallisuusmaksu	83 902,41	81 749,40
Yhteensä	10 013 026,37	9 643 374,29

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

		Vakuutus- maksutulo ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälle- vakuuttajien palkkioita ja voitto- osuuksia	Jälle- vakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Muu tapaturma ja sairaus	2019	7 245 557,19	7 057 894,19	-4 618 473,18	-1 769 979,04	-12 173,64	657 268,33
	2018	6 646 839,73	6 437 905,73	-4 579 020,59	-1 718 703,76	-11 603,32	128 578,06
	2017	5 912 304,31	5 688 443,01	-3 465 347,46	-1 373 609,65	-10 850,62	838 635,28
Moottorijoneuvon vastuu	2019	8 370 952,25	8 529 564,25	-9 794 353,54	-2 168 594,48	-384 188,92	-3 817 572,69
	2018	8 156 147,72	8 138 826,72	-7 369 254,83	-1 226 660,84	-178 087,95	-635 176,90
	2017	3 223 021,66	4 255 025,70	-2 428 175,32	-1 106 965,94	11 207,47	731 091,91
Maa-ajoneuvot	2019	10 765 156,04	10 651 046,04	-9 614 759,29	-2 597 872,52	-22 860,58	-1 584 446,35
	2018	9 811 162,35	9 463 825,35	-8 842 982,51	-2 713 587,38	-22 327,37	-2 115 071,91
	2017	9 009 704,83	8 829 149,80	-6 469 344,32	-2 217 690,39	-20 737,02	121 378,07
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	2019	310 985,40	307 097,40	-147 366,95	-76 128,09	-453,60	83 148,76
	2018	290 751,72	279 839,72	-152 076,23	-83 862,10	-436,86	43 464,53
	2017	264 107,84	260 037,99	-90 443,01	-66 971,71	-422,80	102 200,47
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2019	12 942 489,51	13 033 390,51	-8 733 676,80	-3 362 326,04	-378 800,69	558 586,98
	2018	12 578 327,56	12 403 847,56	-7 503 541,79	-3 474 237,98	-395 024,55	1 031 043,24
	2017	11 991 133,78	12 035 625,11	-6 465 470,87	-3 261 594,70	-409 640,14	1 898 919,40
Vastuu	2019	1 111 593,72	1 098 425,72	-512 381,74	-280 193,75	-8 390,05	297 460,18
	2018	1 054 974,80	1 047 716,80	-619 514,19	-313 153,65	-8 587,71	106 461,25
	2017	1 003 686,49	998 704,24	-536 063,54	-252 023,36	-7 181,44	203 435,90
Luotto ja takaus	2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oikeusturva	2019	902 388,25	890 148,25	-548 781,34	-229 441,74	0,00	111 925,17
	2018	858 655,66	836 151,66	-631 241,84	-239 069,91	0,00	-34 160,09
	2017	787 931,83	781 413,72	-516 732,94	-199 535,02	0,00	65 145,76
Muut	2019	342 774,52	337 717,52	-150 420,99	-88 816,11	-13 824,27	84 656,15
	2018	334 691,81	330 566,81	-128 288,09	-92 181,19	-14 295,98	95 801,55
	2017	315 546,23	321 003,16	-124 456,26	-78 951,94	-13 561,83	104 033,13
Ensivakuutus yhteensä	2019	41 991 896,88	41 905 283,88	-34 120 213,83	-10 573 351,77	-820 691,75	-3 608 973,47
	2018	39 731 551,35	38 938 680,35	-29 825 920,07	-9 861 456,81	-630 363,74	-1 379 060,27
	2017	32 507 436,97	33 169 402,73	-20 096 033,72	-8 557 342,71	-451 186,38	4 064 839,92
Jälleenvakuutus	2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2019	41 991 896,88	41 905 283,88	-34 120 213,83	-10 573 351,77	-820 691,75	-3 608 973,47
	2018	39 731 551,35	38 938 680,35	-29 825 920,07	-9 861 456,81	-630 363,74	-1 379 060,27
	2017	32 507 436,97	33 169 402,73	-20 096 033,72	-8 557 342,71	-451 186,38	4 064 839,92
Tasoisuudmäärän muutos	2019						3 897 609,00
	2018						1 590 839,00
	2017						-336 867,65
Vakuutustekninen kate	2019						288 635,53
	2018						211 778,73
	2017						3 727 972,27

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1 Kokonaisliikekulut toiminnoittain

	2019	2018
Maksetut korvaukset	3 351 701,02	3 191 964,30
Liikekulut	10 392 040,01	9 685 189,51
Sijoitustoiminnan hoitokulut	152 876,26	122 111,61
Muut kulut	1 303 442,89	1 498 826,77
Yhteensä	15 200 060,18	14 498 092,19

3.2 Tuloslaskelman erä liikekulut

	2019	2018
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	2 519 248,09	2 584 717,97
Muut vakuutusten hankintamenot	3 154 438,21	3 319 288,83
	5 673 686,30	5 904 006,80
Vakuutusten hoitokulut	3 026 978,73	2 311 260,69
Hallintokulut	1 872 686,74	1 646 189,32
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-181 311,76	-176 267,30
Yhteensä	10 392 040,01	9 685 189,51

3.3 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1 Henkilöstökulut

	2019	2018
Palkat ja palkkiot	2 711 226,92	2 336 040,30
Eläkekulut	537 293,12	468 710,30
Muut henkilösivukulut	56 867,54	54 138,61
Yhteensä	3 305 387,58	2 858 889,21

3.3.2 Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja/toimitusjohtajan sijainen		
Palkat ja palkkiot	326 845,43	197 325,72
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan/toimitusjohtajan sijaisen eläkeikä/eroamisikä on 63-vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	60 300,00	42 100,00
Eläkesitoumukset	Yhtiön toimsuhteessa olevien hallituksen jäsenten ja varajäsenten eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallintoneuvosto ja hallintoneuvoston varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	23 100,00	17 800,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Henkilöstö	46	43
------------	----	----

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

	2019	2018
Tilintarkastus	11 576,34	7 150,82
Yhteensä	11 576,34	7 150,82

4. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely sekä muiden tuottojen ja kulujen erittely

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot	2019	2018
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Osinkotuotot	1 175 691,87	447 384,75
<i>Yhteensä</i>	<u>1 175 691,87</u>	<u>447 384,75</u>
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin		
Korkotuotot	-30,61	1 534,13
<i>Yhteensä</i>	<u>-30,61</u>	<u>1 534,13</u>
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin		
Muut tuotot	43 799,65	66 744,41
<i>Yhteensä</i>	<u>43 799,65</u>	<u>66 744,41</u>
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	467 687,11	511 666,00
Korkotuotot	139 895,16	96 717,41
Muut tuotot	284 928,09	292 207,16
<i>Yhteensä</i>	<u>892 510,36</u>	<u>900 590,57</u>
Yhteensä	2 111 971,27	1 416 253,86
Arvon alentumisten palautukset	1 217 195,15	202 558,69
Myyntivoitot	1 365 004,73	1 951 706,94
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	4 694 171,15	3 570 519,49

Sijoitustoiminnan kulut

Kulut kiinteistösijoituksista		
Muut yritykset	-429 253,87	-154 096,85
<i>Yhteensä</i>	<u>-429 253,87</u>	<u>-154 096,85</u>
Kulut muista sijoituksista	-124 763,72	-116 193,41
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Muut yritykset	-16 282,00	-16 389,50
<i>Yhteensä</i>	<u>-16 282,00</u>	<u>-16 389,50</u>
Yhteensä	-570 299,59	-286 679,76
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-527 537,48	-1 150 084,63
<i>Yhteensä</i>	<u>-527 537,48</u>	<u>-1 150 084,63</u>
Myyntitappiot	-10 382,35	-123 909,59
Sijoitustoiminnan kulut yhteensä	-1 108 219,42	-1 560 673,98
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonnäytöksiä ja niiden oikaisua	3 585 951,73	2 009 845,51
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	3 585 951,73	2 009 845,51

4.2 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot	2019	2018
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan tuotot	1 442 365,83	1 300 029,24
Muut tuotot	22 950,42	21 721,22
<i>Yhteensä</i>	<u>1 465 316,25</u>	<u>1 321 750,46</u>
Muut kulut		
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan kulut	-1 303 442,89	-1 498 826,77
Muut kulut	-16 425,80	-18 419,77
<i>Yhteensä</i>	<u>-1 319 868,69</u>	<u>-1 517 246,54</u>

5. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	Jäljellä oleva hankintameno	2019	
		Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	163 744,84	629 944,84	629 944,84
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	125 000,00	125 000,00	125 000,00
Muut kiinteistöosakkeet	814 615,84	814 615,84	866 090,24
	1 103 360,68	1 569 560,68	1 621 035,08
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	41 340 470,63	41 340 470,63	42 998 828,67
	41 340 470,63	41 340 470,63	42 998 828,67
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	1 840 547,78	1 840 547,78	1 840 547,78
Rahoitusmarkkinavälineet	200 000,00	200 000,00	200 000,00
	2 040 547,78	2 040 547,78	2 040 547,78
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	67 752 183,08	67 752 183,08	76 444 615,50
Rahoitusmarkkinavälineet	1 202 924,86	1 202 924,86	1 210 776,62
	68 955 107,94	68 955 107,94	77 655 392,12
	113 439 487,03	113 905 687,03	124 315 803,65
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)			
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			-2 515,39
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonorotuksia		466 200,00	
Muita arvonorotuksia		0,00	466 200,00
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			10 410 116,62

Sijoitukset	Jäljellä oleva hankintameno	2018	Käypä arvo
		Kirjanpitoarvo	
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	213 734,91	679 934,91	679 934,91
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	125 000,00	125 000,00	125 000,00
Muut kiinteistöosakkeet	814 615,84	814 615,84	858 714,08
	1 153 350,75	1 619 550,75	1 663 648,99
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	34 095 571,75	34 095 571,75	35 628 967,62
	34 095 571,75	34 095 571,75	35 628 967,62
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	1 733 566,92	1 733 566,92	1 733 566,92
Rahoitusmarkkinavälineet	200 000,00	200 000,00	200 000,00
	1 933 566,92	1 933 566,92	1 933 566,92
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	75 553 492,93	75 553 492,93	78 782 630,62
Rahoitusmarkkinavälineet	1 854 667,24	1 854 667,24	1 887 446,60
	77 408 160,17	77 408 160,17	80 670 077,22
	114 590 649,59	115 056 849,59	119 896 260,75
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)			
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta			230,24
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonorotuksia		466 200,00	
Muita arvonorotuksia		0,00	466 200,00
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			4 839 411,16

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2019	Lainasaamiset omistus- yhteisyrityksiltä
		Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	
Hankintameno 1.1.	1 243 350,75	0,00	0,00
Lisäykset	1 099 650,70	0,00	0,00
Vähennykset	-21 365,60	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	-1 128 275,17	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	1 193 360,68	0,00	0,00
Arvon alentumiset 1.1.	-90 000,00		
Arvon alentumiset 31.12.	-90 000,00		
Arvonkorotukset 1.1.	466 200,00		
Arvonkorotukset 31.12.	466 200,00		
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 569 560,68	0,00	0,00
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:			
Jäljellä oleva hankintameno	417 445,21		
Kirjanpitoarvo	417 445,21		
Käypä arvo	426 138,76		

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisy yrityksissä

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	2019	2018
Hankintameno 1.1.	34 176 588,42	28 678 120,69
Lisäykset	10 577 130,30	8 070 519,02
Vähennykset	-2 960 764,23	-2 601 697,75
Siirrot erien välillä	0,00	29 646,46
Hankintameno 31.12.	41 792 954,49	34 176 588,42
Arvon alentumiset 1.1.	-81 016,67	-115 064,30
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	-29 646,46
Tilikauden arvonalentumiset	-452 483,87	-38 688,84
Arvon alentumisten palautukset	81 016,68	102 382,93
Arvon alentumiset 31.12.	-452 483,86	-81 016,67
Kirjanpitoarvo 31.12.	41 340 470,63	34 095 571,75
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisy yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	2 809 274,22	1 574 180,87
Lisäykset	0,00	157 602,98
Siirrot erien välillä	0,00	1 077 490,37
Hankintameno 31.12.	2 809 274,22	2 809 274,22
Arvon alentumiset 1.1.	-1 075 707,30	27 904,44
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	-1 077 490,37
Tilikauden arvonalentumiset	0,00	-26 121,37
Arvon alentumisten palautukset	106 980,86	0,00
Arvon alentumiset 31.12.	-968 726,44	-1 075 707,30
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 840 547,78	1 733 566,92
Omistusyhteisy yritysten liikkeeseenlaskemat rahoitus-		
markkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		
Hankintameno 1.1.	200 000,00	200 000,00
Hankintameno 31.12.	200 000,00	200 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	200 000,00	200 000,00
Yhteensä	43 381 018,41	36 029 138,67

7.1 Sijoitukset LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvissa yrityksissä

Osakkeet ja osuudet, käyttöomaisuus	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	3) Espoo	1,3	492 613 839,44	37 381 204,26
LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy -konserni	3) Espoo	0,6	11 265 595,28	1 537 262,22
LähiTapiola Palvelut Oy	3) Espoo	0,7	11 020 896,77	565 181,82
LähiTapiola Rahoitus Oy	3) Espoo	2,0	20 535 841,51	2 799 330,83
LähiTapiola Varainhoito Oy	3) Espoo	0,6	22 611 911,69	1 142 317,27
Yhteensä			558 048 084,69	43 425 296,40

Osakkeet ja osuudet, sijoitusomaisuus		Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Kiinteistösijoitus I Ky	3)	Espoo	2,8	25 154 435,64	-16 655 361,52
LähiTapiola KR PK2 Ky -konserni	3)	Espoo	2,4	13 797 599,84	-2 303 906,08
LähiTapiola Pääomasijoitus GP Oy	3)	Espoo	1,2	610,89	-61,05
LähiTapiola Pääomasijoitus I Ky	3)	Espoo	1,2	120 807 120,85	10 982 593,89
LähiTapiola Pääomasijoitus III Ky	3)	Espoo	1,5	130 516 469,82	18 493 102,06
LähiTapiola Rahoitusyhtiö I Ky	3)	Espoo	2,8	451 565 216,16	1 824 879,83
LähiTapiola Tampereen Tornit Ky	3)	Espoo	1,1	26 408 666,63	0,00
LähiTapiola Tontit GP I Oy	3)	Espoo	1,4	116 954,08	7 567,17
LähiTapiola Tontit I Ky	3)	Espoo	1,4	45 374 095,28	4 274 095,20
LähiTapiola Tontit II Ky	3)	Espoo	1,6	6 467 625,86	357 707,07
LähiTapiola Yhteiset Kiinteistöt Ky	3)	Espoo	3,8	185 653 265,80	4 502 048,32
LähiTapiola Yritysrahoitus I Ky	3)	Espoo	2,4	621 289 707,74	15 841 311,65
Yhteensä				1 627 151 768,59	37 323 976,54

LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen Vakuutusyhtiö on lisäksi sijoittanut 1 (1) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvaan asunto- tai kiinteistöyhtiöön, joista sen omia tytäryhtiöitä on 1 (1).

- 1) Tytäryhtiö
- 2) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportojalle omistusyhteisyrittäjä.
- 3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportojalle muu sijoitus.
- 4) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, jota ei yhdistellä.

7.2 Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

Osakkeet ja osuudet, käyttöomaisuus		Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
S-Pankki Oy -konserni	3)	Helsinki	0,4	473 439 054,74	24 127 499,00
Yhteensä				473 439 054,74	24 127 499,00

LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen Vakuutusyhtiö on lisäksi sijoittanut 0 (0) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvaan asunto- tai kiinteistöyhtiöön.

- 2) Omistusyhteisyrittäjä
- 3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva omistusyhteisyrittäjä, joka on raportojalle muu sijoitus.

7.3 Muut sijoitukset

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
UPM-Kymmene Oyj	0,00	13 572,00	180 473,48	419 510,52	Suomi
Muut		21 956,00	222 824,27	306 723,61	
Yhteensä		35 528,00	403 297,75	726 234,13	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Muut		31 921,00	31 921,00	31 921,00	
Yhteensä		31 921,00	31 921,00	31 921,00	

Sijoitusrahastot

Amundi ETF MSCI EM Asia UCITS ETF	922 079,15	1 006 602,60	Ranska
BNP Paribas FPS FPE	798 196,14	798 196,14	Ranska
BNP Paribas Global Senior Corporate Loans	1 953 570,82	1 953 570,82	Ranska
LähiTapiola AIF Eurooppa	4 881 897,66	5 362 824,28	Suomi
LähiTapiola AIF High Yield	1 083 587,23	1 133 215,53	Suomi
LähiTapiola AIF Pitkäkorko	1 236 116,41	1 247 751,80	Suomi
LähiTapiola AIF USA	1 713 221,29	2 418 383,18	Suomi
LähiTapiola AIF Yrityslaina	5 807 680,92	5 996 780,61	Suomi
LähiTapiola Eurooppa Markkina A	1 610 127,44	1 797 047,45	Suomi
LähiTapiola High Yield A	2 628 669,47	2 941 792,67	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	5 873 679,81	6 385 183,62	Suomi
LähiTapiola Korkomaailma A	2 270 770,98	2 591 673,36	Suomi
LähiTapiola Pitkäkorko A	1 390 720,69	1 546 517,03	Suomi
LähiTapiola Reaalikorko A	1 699 722,94	1 742 862,05	Suomi
LähiTapiola Sijoituskiinteistöt A	1 998 436,71	2 194 283,51	Suomi
LähiTapiola Suoja A	1 724 346,91	1 931 168,41	Suomi
LähiTapiola USA Markkina A	1 475 629,80	1 915 593,11	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Eurooppa Keskisuuret A	1 036 020,98	1 190 150,35	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Hyvinvointi A	889 488,57	1 234 147,91	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Kasvu A	483 791,50	638 062,71	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Kehittynyt Aasia A	498 544,64	707 370,98	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Kehittyvät Markkinat A	1 505 978,29	1 786 918,07	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Osinko Suomi A	501 096,12	534 646,25	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Pohjoinen Yrityskorko A	2 967 295,87	3 373 265,03	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Skandinavia A	1 439 735,39	1 797 165,34	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen USA Keskisuuret A	590 016,02	999 705,02	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Vaikuttajakorko A	2 400 000,00	2 478 256,59	Suomi
LähiTapiola Vastuullinen Yrityskorko A	8 162 954,03	9 131 562,47	Suomi
PIMCO GIS Emerging Markets Bond ESG Fund	1 641 304,76	1 962 948,80	Irlandi
X-trackers MSCI EM UCITS ETF	1 505 385,66	1 589 659,65	Luxemburg
iShares Core MSCI Emerging Markets IMI UCITS	627 094,99	786 108,30	Saksa
Muut	904 647,78	1 254 764,35	
Yhteensä	64 221 808,97	72 428 177,99	

Pääomasijoitusrahastot

LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi Ky	529 666,84	657 543,61	Suomi
Tapiola KR III Ky	2 117 864,63	2 117 864,63	Suomi
Muut	447 623,90	482 874,14	
Yhteensä	3 095 155,37	3 258 282,38	

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä **67 449,00** **67 752 183,09** **76 444 615,50**

8. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	Aineettomat oikeudet ja pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	2019 Kalusto
Hankintameno 1.1.	1 507 685,31	1 078 080,84	677 314,82
Lisäykset	85 702,63	1 234 331,73	0,00
Siirrot erien välillä	248 879,85	580 837,39	-262 573,46
Hankintameno 31.12.	1 842 267,79	2 893 249,96	414 741,36
Kertyneet poistot 1.1.	-1 009 631,77	0,00	-469 880,11
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	298 557,93	0,00	262 573,46
Tilikauden poistot	-239 389,63	0,00	-51 858,68
Kertyneet poistot 31.12.	-950 463,47	0,00	-259 165,33
Kirjanpitoarvo 31.12.	891 804,32	2 893 249,96	155 576,03

9. Oman pääoman muutokset

9.1 Oman pääoman muutokset

	1.1.2019	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2019
Pohjarahasto	1 207 203,66	0,00	0,00	1 207 203,66
Takuupääoma	12 164 502,35	0,00	0,00	12 164 502,35
Varmuusrahasto	7 490 141,62	1 000 000,00	0,00	8 490 141,62
Käyttörahassto	100 000,00	469 039,72	0,00	569 039,72
Tilikauden voitto	1 469 039,72	3 160 648,49	-1 469 039,72	3 160 648,49
Oman pääoman muutokset yhteensä	22 430 887,35	4 629 688,21	-1 469 039,72	25 591 535,84

9.2 Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

	31.12.2019
Tilikauden voitto	3 160 648,49
+ Muu vapaa pääoma	
Varmuusrahasto	8 490 141,62
Käyttörahassto	569 039,72
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	12 219 829,83

10. Tilinpäätössiirtojen kertymä

	2019	2018
Poistoero		
Poistoero 1.1.	-0,01	-0,01
Poistoero 31.12.	-0,01	-0,01
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	-0,01	-0,01

11. Korvausvastuu

	2019	2018
Korvausvastuun riittävyys		
Muu tapaturma ja sairaus	397 865,86	368 261,27
Moottorijoneuvon vastuu	-2 850 813,60	-145 607,47
Maa-ajoneuvot	-607 183,29	-281 273,57
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	23 727,25	18 969,49
Palo- ja muu omaisuusvahinko	150 489,89	1 250 403,32
Vastuu	62 035,82	-114 102,31
Oikeusturva	-128 082,15	-146 677,37
Muut	19 767,35	-6 934,36
	-2 932 192,87	943 039,00

12. Laskennalliset verovelat

	2019	2018
Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana	518 350,00	235 233,00
	518 350,00	235 233,00

13. Saamiset ja velat

13.1 Saamisten erittely

	2019	2018
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Muut saamiset	8 181,00	9 091,00
	8 181,00	9 091,00

13.2 Velkojen erittely

	2019	2018
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	284 528,85	303 646,55
Muut velat	106 767,73	105 248,90
	<u>391 296,58</u>	<u>408 895,45</u>

13.3 Siirtovelkojen erittely

	2019	2018
Velat henkilöstölle	680 710,30	545 873,37
Muut siirtovelat	282 085,48	176 976,08
	<u>962 795,78</u>	<u>722 849,45</u>

14. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Leasingvastuut

Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	17 128,20	17 128,20
Seuraavina vuosina maksettava määrä	17 128,20	34 376,40
	<u>34 256,40</u>	<u>51 504,60</u>

Arvonlisäverovastuut

Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen		
Konserniyritykset	-2 399 136,80	562 116,28
Yhteistoimintayritykset	1 941 043,52	1 846 176,42
	<u>-458 093,28</u>	<u>2 408 292,70</u>

Positiivinen alv-vastuu = alv-velka

Negatiivinen alv-vastuu = alv-saaminen

Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu

- 10 v. tarkistuskausi

Muut ryhmän yritykset	42 477 118,25	50 050 521,60
	<u>42 477 118,25</u>	<u>50 050 521,60</u>

Muut vastuusitoumukset

Sijoitussitoumukset	8 277 383,57	16 439 374,30
	<u>8 277 383,57</u>	<u>16 439 374,30</u>

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, joka määrittelee periaatteet

LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön johtaman ryhmittymän yhtiöiden vakavaraisuuden varmistamiseksi.

Yhteisvastuusopimuksesta on kerrottu tarkemmin toimintakertomuksen Vakavaraisuus ja riskienhallinta -osiossa.

15. Lähipiirilainat ja -liiketoimet (VYL 8 luku 11 § ja KPA 2 luku 7 b §)

LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön lähipiiriin muodostaa sen kirjanpitolain mukaiseen konserniin kuuluvat yritykset sekä yhtiöt, joissa Vahinkoyhtiöllä huomattava vaikutusvalta (lisätietoa yrityksistä liite 7.1 ja 7.2 sekä toimintakertomuksen kohdasta LähiTapiola-ryhmän rakenne). Yhtiöiden lisäksi lähipiiriin luetaan Vahinkoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja tämän sijainen sekä johtoryhmän jäsenet ja lisäksi hallintojärjestelmätöiminnoista ja ryhmän ohjauksen keskeisistä toiminnoista vastaavat henkilöt sekä näiden läheiset perheenjäsenet ja yhtiöt, joissa edellä mainitut henkilöt käyttävät merkittävää äänivaltaa.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen Vakuutusyhtiön vakuudet ja vastuusitoumukset LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden hyväksi on esitetty liitteellä 16. Muiden lähipiiriin kuuluvien hyväksi ei ole annettu vakuuksia eikä vastuusitoumuksia.

Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset on ilmoitettu liitteellä 3.

Muut liitetiedot, Loimi-Häme

TULOSANALYYSI

	2019	2018	Muutos	€1 000 Muutos %
Vakuutusmaksutuotot	40 348	37 410	2 938	7,9 %
Korvauskulut	-33 565	-29 104	-4 461	15,3 %
Liikekulut	-10 392	-9 685	-707	7,3 %
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-3 609	-1 379	-2 230	161,7 %
Sijoitus toiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	3 586	2 010	1 576	78,4 %
Muut tuotot ja kulut	145	-195	341	-174,4 %
Liikevoitto	122	435	-313	-71,9 %
Tasoitusmäärän muutos	3 898	1 591	2 307	145,0 %
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	4 020	2 026	1 994	98,4 %
Tilinpäätössiirrot	0	0	0	-
Tuloverot ja muut välittömät verot	-859	-557	-302	54,3 %
Kauden voitto	3 161	1 469	1 692	115,2 %
Liikevoitto	122	435	-313	-71,9 %
Arvostuserojen muutos	5 571	-3 092	8 662	-280,2 %
Kokonaistulos	5 693	-2 656	8 350	-314,3 %

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Sijoitusjakauma käyvin arvoin 1.1. - 31.12.2019

	Perusjakauma				Riskijakauma		
	31.12.2019		31.12.2018		31.12.2019		31.12.2018
	milj. eur	%	milj. eur	%	milj. eur	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	47,4	37,3	57,1	47,1	47,4	37,3	47,1
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Joukkovelkakirjalainat	44,7	35,2	51,8	42,8	44,7	35,2	42,8
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	2,7	2,1	5,3	4,4	2,7	2,1	4,4
Osakesijoitukset yhteensä	62,3	49,0	46,3	38,3	62,3	49,0	38,3
Noteeratut osakkeet ³⁾	27,7	21,8	19,3	15,9	27,7	21,8	15,9
Pääomasijoitukset ⁴⁾	31,5	24,8	24,0	19,8	31,5	24,8	19,8
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	3,1	2,5	3,0	2,5	3,1	2,5	2,5
Kiinteistösijoitukset yhteensä	17,3	13,6	17,4	14,4	17,3	13,6	14,4
Suorat kiinteistösijoitukset	1,6	1,3	1,7	1,4	1,6	1,3	1,4
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	15,7	12,4	15,7	13,0	15,7	12,4	13,0
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,3	0,2	0,0	0,0	0,2
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Sijoitukset yhteensä	127,0	100,0	121,1	100,0	127,0	100,0	100,0
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾							
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	127,0	100,0	121,1	100,0	127,0	100,0	100,0

Jvk-salkun modifioitu duraatio

4,2

- 1) Sisältää kertyneet korot
- 2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat
- 3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle
- 4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset
- 5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt
- 6) Sisältää kaikentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta
- 7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin
- 8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaa kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti). Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia, tulee tästä antaa tieto.
- 9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/-.
- 10) Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.
- 10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana 'Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä'-rivin loppusummaa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle 1.1. - 31.12.2019

	Netto- tuottojen markkina- arvo ¹⁾	Sitoutunut pääoma	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle				
			2019	2018	2017	2016	2015
	milj. eur	milj. eur	%	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	3,2	52,3	6,1	-1,9	3,5	5,9	0,4
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Joukkovelkakirjalainat	3,1	47,9	6,5	-2,0	3,8	6,4	0,4
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,1	4,4	1,5	-0,5	0,4	0,8	0,4
Osakesijoitukset yhteensä	6,3	51,5	12,1	-1,2	8,2	8,1	11,4
Noteeratut osakkeet ³⁾	5,2	21,4	24,2	-6,1	10,5	8,2	11,8
Pääomasijoitukset ⁴⁾	1,0	27,1	3,5	4,8	3,6	0,0	0,0
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,1	3,0	4,3	-0,2	2,5	3,9	4,1
Kiinteistösijoitukset yhteensä	-0,1	17,7	-0,8	4,3	0,3	-12,9	-14,3
Suorat kiinteistösijoitukset	-0,4	2,1	-16,7	-3,2	-23,7	-35,0	-32,1
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	0,2	15,6	1,4	5,0	4,9	5,6	6,1
Muut sijoitukset	0,0	0,1	-3,4	-1,3	3,3	3,5	0,0
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,1	-3,4	-1,3	3,3	3,5	0,0
Sijoitukset yhteensä	9,3	121,6	7,6	-0,8	4,8	4,4	0,2
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,1				0,0	0,0	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	9,2	121,6	7,5	-0,9	4,6	4,2	-0,1

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta.

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Loimi-Häme) tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien mukaisesti. Lisäksi noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä ICT-järjestelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehdyt arvonorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulostavasti) enintään alkuperäiseen hankintamenoa saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintamenoa saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletsaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletsaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintamenoa saakka.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia kuitenkin käsitellään pääasiassa ei-suojaavina, vaikka johdannaiset toimivat tehokkaina suojauksina.

Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Ei-suojaaavat sopimukset

Ei-suojaaavan tai ei-suojaaavasti käsitellyn johdannais sopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata.

Suojauslaskennan soveltaminen

Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisen negatiivinen arvomuutos jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suojattavan kohteen arvonnousu kattaa sen. Se osa johdannaisen negatiivisesta arvomuutoksesta, joka ylittää suojattavan kohteen arvonnousun, kirjataan kuluksi. Johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus kirjataan tuotoksi suojattavasta tase-erästä kuluksi kirjattuun määrään asti. Jos suojattavasta tase-erästä ei tuloslaskelmaan kirjata arvomuutosta, ei suojaavasta sopimuksesta kirjata arvostustuottoa tai -kulua.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarviointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan pääosin vertailukaupoihin perustuvalla kauppa-arvomenetelmällä. Toimitilakohteiden pääasiallisena arviointimenetelmänä käytetään tuottoarvoon perustuvaa kassavirtamenetelmää. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratilojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärittäminen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja audittoimana.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletsaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletsaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusajanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

- Huoneistojen peruskorjaukset 3-10 v
- ICT-järjestelmien suunnittelukustannukset 5-10 v

Kiinteistöt

- Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset 40-50 v
- Tavaratalo-, myymälä rakennukset 30-40 v
- Teollisuus-, varasto ym. rakennukset 20-30 v
- Rakennusten ainesosat, menojäännöspoisto 25 %

Kalusto

- Konttorikoneet, -kalusto yms., menojäännöspoisto 25 %
Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen. Tuloutettujen arvonorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään "Tilinpäätös-siirtojen kertymä, poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslas-kelmassa erikseen.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Ks. kohta "Poistot"

Verotusperusteiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat eläkemeno- ja mahdolliset työttömyyseläkemeno- ja jotka kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen. Muina varauksina tuotoista on vähennetty keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaroaukset.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suori-teperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen välisiin jaksouseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvostuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuuvélka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Selostus eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL –vakuutuksella.

Mahdollinen lisäeläketurva, jossa etuina ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kuolemantapauskorvaus omaisille, on järjestetty vakuutuksella. Lisäeläke kartuttaa eläkettä vuosittain pääsääntöisesti 0,2 prosenttia TyEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta.

LähiTapiola Loimi-Hämeen toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Muiden johtajien eläkeikä/eroamisikä on kulloinkin voimassa olevan työeläkelainsäädännön mukainen tai sitä alempi, mikäli toimisuhte on sovittu päättyväksi ennen lain mukaista eläkeikää.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suori-
teperusteisesti.

Vakuutustekninen vastuuvelka, vahinkovakuutustointa

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilivuonna ja aikaisempina vuosina kertyneestä vakuutusmaksutuloista sen osan, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan. Samanlainen jaksotus tehdään myös tulevan jälleenvakuutuksen palkkioihin. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan pro rata parte temporis -periaatteen mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuusta ei ole vähennetty vakuutusten aktivoituja hankintamenoja eikä vakuutusmaksuvastuuseen sisälly siirtovastuun täydennyseriä.

Korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyy tasoitusmäärä. Tasoitusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri, jolla pyritään varmistamaan vastuuvelan riittävyys myös silloin, kun vastuuvelkaan oleellisesti vaikuttavat tekijät heilahtelevat epäsuotuisasti.

Vakuutusvalvontaviranomainen vahvistaa tasoitusmäärälle laskentasäännöt yhtiökohtaisesti.

Eläkemuoitoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa, mukaan lukien tuntemattomat vahingot

sovelletaan 1,2 (vuoden 2018 tilinpäätöksessä 1,4) prosentin laskuperustekorkoa.

Eläkeluottoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa käytetään vahinkovakuutuksen referenssikuolevuusmallia K2016, joka on laadittu Tapaturmavakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyönä.

Laatimisperiaatteissa tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttavat tilikauden ja edellisen tilikauden tuloksen vertailukelpoisuuteen

Vahinkovakuutuksen vastuuvelan laskennan muutokset

Laskuperustekorkoa laskettiin 1,4 prosentista 1,2 prosenttiin. Sen vaikutus näkyy vuoden 2019 tilinpäätöksessä kertaluontoisena korvausvastuun lisääntymisenä.

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuun laskennassa tarkennettiin alle vuoden mittaisten vakuutussopimusten vaikutusta vakuutusmaksuvastuun määrään. Muutoksen vaikutus näkyy bruttomaksutuottojen kertaluontoisena lisääntymisenä.

Tunnuslukujen laskentakaavat ja laskentaperiaatteet

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vahinkovakuutuksen liikevaihto

= Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta

+ Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa

+ Muut tuotot

Tulosanalyysi

Vahinkovakuutustoiminta

Vakuutusmaksutuotot

Korvauskulut

Liikekulut

Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut

Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta

Vahinkovakuutusten sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset, niiden oikaisut ja arvон muutokset

Muut tuotot ja kulut

Liikevoitto tai -tappio

Tasoitusmäärän muutos

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tilinpäätössiirrot

Tuloverot ja muut välittömät verot

Tilikauden voitto tai tappio

Kokonaistulos

= Liikevoitto tai -tappio

+ Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvон rahaston ja arvonorotusrahaston muutos

Hallituksen toimintakertomuksessa liikevoitosta (-tappiosta) käytetään termiä liike-tulos ja tilikauden voitosta (tappiosta) termiä tilikauden tulos.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua

Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

= Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa

+ Arvonmuutokset kirjanpidossa

+ Arvostuserojen muutos

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Raportin kohtaan Muut rahoitusmarkkinaväliaineet ja talletukset otetaan mukaan tase-erä Rahat ja pankkisaamiset, kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten vakuudet.

Kokonaispääoman tuotto prosentteina (käyvin arvoin)

$$\begin{aligned} & \text{Liikevoitto tai -tappio} \\ & + \text{Korkokulut ja muut rahoituskulut} \\ & + \text{Perustekorkokulu} \\ & + \text{Arvonkorotusrahastoon/käyvän arvon} \\ & \quad \text{rahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus} \\ & + \text{Sijoitusten arvostuserojen muutos} \\ & = \frac{\text{Taseen loppusumma}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100 \\ & + \text{Sijoitusten arvostuserot} \end{aligned}$$

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Vahinkovakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja/tai mahdolliset muut korvausvastuuerät. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo

= Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Vahinkosuhde

Vahinkosuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman perustekorkokulua)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Liikekulusuhde

$$= \frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Yhdistetty kulusuhde

Yhdistetty kulusuhde prosentteina

= Vahinkosuhde + Liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua)

= Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua) + Liikekulusuhde

Riskisuhde (hallituksen toimintakertomus)

Riskisuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Riskisuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja, ilman perustekorkokulua)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100$$

Toimintakulusuhde prosentteina (hallituksen toimintakertomus)

$$= \frac{\text{Liikekulut + Korvaustoiminnan hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Riskienhallinnan liitetiedot

Yleistä riskienhallinnan järjestämisestä

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, jotka johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai LähiTapiolan omasta strategisesta tahtotilasta. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti ryhmässä huolehditaan ja tiedotetaan luotettavasti riskeistä sekä niiden hallinnasta asiakkaille ja muille sidosryhmille.

LähiTapiolan riskienhallintaa ohjaa LähiTapiolaryhmän yhtiöiden hallitusten hyväksymä riskienhallintapolitiikka, jossa on kuvattu yleiset periaatteet,

joita sovelletaan pysyväisohjeina riskienhallinnan järjestämisessä. Poliitikassa määritellään riskienhallinnan käsitteet, pääalueet, prosessit sekä toteuttamisen ja valvonnan vastuut. Riskienhallintapolitiikka päivitetään vuosittain tai aina kun liiketoiminnan olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Riskienhallinnan pääalueet ja riskiluokat ovat:

Taloudelliset riskit

- Vakavaraisuuden hallinnan riski
- Markkinariskit
- Luottoriskit
- Likviditeettiriskit
- Keskittymäriskit
- Vakuutusriskit

Operatiiviset riskit

- Toiminnan suunnittelun riskit
- Prosessiriskit
- Järjestelmäriskit
- Henkilöstöriskit
- Juridiset riskit
- Tapahtuma- ja vahinkoriskit

Toimintaympäristön ja strategian riskit

- Yleisen toimintaympäristön riskit
- Markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksien riskit
- Kilpailun ja kilpailijoiden aiheuttamat riskit
- Strategisten valintojen riskit

Riskienhallinnan organisointi

Yhtiön hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintaa käsittelevät suunnitelmat, varmistaa niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa sekä valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Riskienhallinnan vastuutus ja eri osapuolten tehtävät voidaan kuvata kolmen puolustuslinjan avulla. Jokaisella puolustuslinjalla ja jokaisella toimijalla on oma roolinsa osana riskienhallintajärjestelmän kokonaisuutta.

Ensimmäisen puolustuslinjan toimijoina toimitusjohtaja ja yhtiön muu johto vastaavat riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Liiketoimintayksiköt vastaavat oman toimintansa riskien kartoittamisesta sekä niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta. Jokainen työntekijä on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista.

Toisen puolustuslinjan muodostavat tuki- ja kontrollitoiminnot. Riskienhallinnan valvonnasta vastaa aina muu kuin operatiivisesta toiminnasta vastaava taho. Aktuaari-, riskienhallinta- ja compliance-toiminnot avustavat hallitusta ja johtoa riskienhallinnan valvonnassa. Myös talous- ja taseenhallintatoiminnot avustavat hallitusta liiketoiminnan seurannan käytännön toteuttamisessa. Kolmannen puolustuslinjan toimijana sisäinen tarkastus tukee esimiehiä valvontavelvollisuuden toteuttamisessa arvioimalla liiketoimintojen sisäisen valvonnan tilaa sekä tuottamalla johdolle ja toimintojen vastuuhenkilöille informaatiota ja toimenpideehdotuksia valvonnan tehostamiseksi. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

Ryhmän riskienhallintakomitealla on keskeinen rooli ryhmän riskienhallinnan toimintaperiaatteiden valmistelussa sekä ryhmän riskien seurannassa ja valvonnassa.

Raportointi

Taloudellisen informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla, kattavalla ja ajan tasalla olevalla dokumentaatiolla raportoinnissa käytettävistä laskentamenetelmistä ja järjestelmistä. Lisäksi liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Vakuutustoiminnan riskienhallinta

Vakuutustoiminnan riskejä ovat vahinkovakuutustoiminnan riskit ja sijoitusriskit.

Vahinkovakuutustoiminnan riskit

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, inflaatioon, korkotason vaihteluun, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin ja jälleenvakuutussojiin.

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan sitä, että vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan vakuutus sopimuksesta aiheutuvia korvaussuorituksia ja toimintakuluja. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytettyjen tariffimallien riskimaksujen riittävyyteen sekä kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja merkintäpolitiikassa.

Vakuutusten merkintäpolitiikka määrittelee sallitut vakuutusriskit. Hallitus hyväksyy vakuutusliiketoiminnan kannattavuustavoitteet ja hinnoittelustrategia ohjaa riskivastaavaa sekä oikeudenmukaista hinnoittelua. Vakuutusten merkintäpolitiikan

ja hinnoittelustrategian avulla määriteltyjen tavoitteiden toteutumisesta vastaavat liiketoimintayksiköt. Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä, jotta tarvittavat muutokset maksutasossa saadaan yhä nopeammin korjattua. Erityisen riskialttiita vakuutusriskejä merkitään joko rajoitetusti tai ne jätetään kokonaan merkitsemättä.

Asiakasriskejä hallitaan asiakasvalintaohjeilla, niiden noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterin käytöllä sekä esimerkiksi vakuutustutkijoiden toiminnalla. Suurien riskikeskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisellä keskittymien tarkastelulla riskiasiantuntijoiden toimesta. Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivastaavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat liiketoimintayksiköiden ylläpitämät merkintä- ja hinnoitteluvaltuudet.

Ryhmän tutkimusryhmä tutkii, torjuu ja ennaltaehkäisee vakuutustoimintaan kohdistuvaa vakuutusrikollisuutta. Asiakkaiden luotto- ja taustatietojen tarkistaminen ennen asiakasvalintaa ja epäselvien vahinkojen selvittely ovat tärkeä osa tutkimusryhmän toimintaa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viranomaisille. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luottotappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla.

Vastuuvelan riittävyysriskillä tarkoitetaan sitä, että vastuuelkaan varattu määrä ei riitä varausvuoden jälkeen maksettavaksi tulevien korvausten suorittamiseen. Riskin alariskejä ovat mm. inflaatoriski, korkoriski ja pitkäikäisyysriski.

Inflaatoriski liittyy esimerkiksi henkilövahinkojen sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyviin kassavirrallaan pitkäkestoisiin korvauksiin. Riski toteutuu, mikäli maksettavien korvausten taso nousee inflaation takia korkeammaksi, kuin on hinnoittelussa ja korvausvastuun laskennassa oletettu, jolloin vakuutusmaksut ja korvausvastuu osoittautuvat riittämättömiksi.

Korkoriski ja **pitkäikäisyysriski** koskevat lähinnä liikennevakuutuksen pitkäkestoisia eläkeuotoisia korvausvastuita. Vastuita laskettaessa kassavirrat diskontataan perustekorolla. Korkoriski toteutuu, mikäli tulevaisuudessa ei saada vähintään perustekorona mukaista tuottoa vastuita kattavalle omaisuudelle. Pitkäikäisyysriskillä tarkoitetaan korvausvastuun määrittämiseen liittyvän tulevan kuolevuuskehityksen arvioinnin epävarmuutta. Pitkäikäisyysriski realisoituu silloin, jos kuolevuus osoittautuu

tulevina vuosina oletettua alhaisemmaksi, jolloin eläkekeitä joudutaan maksamaan odotettua pitempään.

Kirjanpidon vastuuelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuuelan määräytymisperiaatteet. Korvausvastuun diskonttauksessa käytettävä laskuperustekorko (1,2 %) määrätään siten, että se ei ylitä vastuuta kattavan omaisuuden turvaavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen arvioituna selviytymisaikana. Laskuperusteet ovat korkotason ja kuolevuuden osalta sekä muilta määräytymisperiaateiltaan turvaavat. Vastuuvelan riittävyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa perusteisiin tehdään tarkistuksia. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuelan arvostaminen eroaa kirjanpidon arvostamisesta. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuelan arvostamisessa pyritään markkinaehtoisuuteen mm. diskonttaamalla vastuuelka riskittömällä korkokäyrällä.

Kirjanpidon vakuutusmaksuvastuu määrätään ns. siirtovastuuna pro rata -säännön mukaisesti johdettujen vakuutusluokkakohtaisten kertomien avulla. Eläkeuotoinen korvausvastuu arvioidaan Tapaturmavakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyössä kehittämällä kuolevuusmallilla, jossa eläkkeensaajan kuolevuuteen vaikuttaa ikä, sukupuoli ja syntymävuosi. Suuret, tietyn eurorajan ylittävät vahingot varataan vahinkokohtaisesti osaksi korvausvastuuta. Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (kollektiivivaraus) määrätään tilastollisesti noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä. Turvaavuutta lisätään varaamalla varmuuslisä osaksi kollektiivivarausta. Vahinkojen tulevia käsittelykuluja varten tehtävä hoitokuluvaraus määrätään suhteellisenä osuutena varsinaisen korvausvastuun määrästä.

Jälleenvakuutussuojiin liittyvät riskit koskevat jälleenvakuutuksenantajien luotettavuutta, suojien hankkimisessa noudatettavia hajautusperiaatteita ja suurten yksittäisten riskikohteiden merkinnässä noudatettavia periaatteita, erityisesti koskien jälleenvakuutussuojan varmistamista ennen ensivakuutusriskin merkitsemistä. Lisäksi EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla vahingollisia ja riskiä hallitaankin jälleenvakuutusrakenteeseen sisältyvällä EML-murtumasuojalla.

Jälleenvakuutussuojiin liittyvää riskiä hallitaan hallituksen vahvistamien jälleenvakuutusohjelman ja jälleenvakuutussuojien hankintaohjeen avulla.

Jälleenvakuutusuojia ja -ohjelmia suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutuskannan rakenne, vakuutusluokkien erilaiset volyymit, riskien mahdollinen kumulaatio sekä vakavaraisuusasema. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan vakuutusluokka-kohtaiset omapäätysrajat, jotka määrittelevät suurimmat omalla vastuulla pidettävät määrät yksittäisissä riskeissä.

Sijoitusriskit

Sijoitusriskeiksi luetaan markkinariskit, luotto-/vastapuoliriski ja likviditeettiriski. Markkinariskeillä tarkoitetaan varojen ja vastuiden markkina-arvojen muutoksia, jotka johtuvat taloudellisten muuttujien kuten korkojen, valuuttakurssien, osakkeiden hintojen, kiinteistöjen arvojen tai arvovaihteluiden (volatiliteetti) muutoksista. Luotto- tai vastapuoliriskillä tarkoitetaan riskiä, että lainan, johdannaisopimuksen, transaktion tms. vastapuoli ei kykene selviytymään velvoitteistaan. Likviditeettiriskillä tarkoitetaan rahoituslikviditeetti- tai markkinalikviditeettiriskiä. Edellinen liittyy rahoitustarpeiden ja -lähteiden eriaikaisuuteen ja sen hallintaan. Jälkimmäisellä tarkoitetaan tilannetta, jossa sijoitusomaisuutta ei kyetä myymään riittävän nopeasti vaikuttamatta markkinoiden hintatasoon.

Hallituksen hyväksymässä sijoitussuunnitelmassa kuvataan sijoitustoiminnan tuottotavoite, vakavaraisuustavoite, sijoitusomaisuuden strategien allokatio, sijoitusriskienoton tavoitetaso ja rajat, riski- ja vakavaraisuusaseman seurannassa käytettävät mittarit, sijoitustoiminnan ohjaus- ja raportointiprosessit sekä toimenpiteet vakavaraisuuden turvaamiseksi.

Taseenhallintatoiminto valmistelee ehdotuksen strategisesta allokaatiosta huomioiden yhtiön riskinkantokyvyn ja hallituksen määrittelemän riskinottohalukkuuden. Riskinotto mitoitetaan siten, että yhtiön vakavaraisuus säilyy riittävällä todennäköisyydellä tavoitellulla tasolla viiden vuoden aikahorisontilla. Strategisen allokaation muodostamisessa huomioidaan yhtiön vastuuvelan luonne ja rakenne.

Taseenhallintatoiminto seuraa strategisen allokaation asianmukaisuutta ja valmistelee tarvittaessa muutosesityksen yhtiön hallitukselle. Koska strateginen allokatio edustaa pitkän aikavälin tavoitteita, sitä muutetaan vain riittävän painavista syistä, jotka voivat liittyä esimerkiksi muutoksiin vakavaraisuudessa, vakuutuskannassa, sijoitusten pitkän aikavälin tuotto- ja riskiodotuksissa, yhtiön

asiakashyvityspolitiikassa tai vakavaraisuusstrategiassa.

Sijoitusriskejä mitataan ja seurataan vakavaraisuuslaskennan viranomaismallin mukaisesti sekä yleisesti käytössä olevilla menetelmillä. Riskejä hallitaan sijoituksiin ja sijoitusriskeihin kohdistuvilla rajoitteilla sekä riittävällä hajautuksella. Tarvittaessa riskit suojataan kokonaan tai osittain johdannaisinstrumentteja käyttäen.

Ryhmän yhteisvastuusopimuksessa kuvattu vakavaraisuusliikennevalokehikko on yhtiön vakavaraisuuden ja sijoitustoiminnan ohjauksen keskeinen työkalu. Kehikko perustuu viranomaismallin mukaiseen vakavaraisuuteen, joka luokitellaan liikennevalovyöhykkeisiin, joille on määritelty toimenpiteet. Vihreällä valolla vakavaraisuus on tavoitellulla tasolla ja varainhoitajat toimivat normaaliin tapaan mandaattinsa mukaisesti. Vaaleanvihreällä vyöhykkeellä vakavaraisuuden ja sijoitusriskien seurantaa tulee tiivistää. Keltaisella vyöhykkeellä sijoitusriskejä ei ole hyväksyttävää aktiivisesti kasvattaa. Punaisella ja mustalla vyöhykkeellä edellytetään aktiivisia toimenpiteitä sijoitusriskien vähentämiseksi ja vakavaraisuuden vahvistamiseksi.

Pitkän aikavälin markkinaskenaarioiden vaikutusta vakavaraisuuteen ja yhtiön toimintaan tarkastellaan vuosittain laadittavassa riski- ja vakavaraisuusarviossa (ORSA).

Operatiivisten riskien hallinta

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset/oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan suunnittelun riskeillä tarkoitetaan vuosisuunnittelun valintoihin, tavoiteasetantaan ja liiketoiminnan muutostilanteisiin sisältyviä riskejä. Operatiivisten riskien hallinnan lähtökohtana on pyrkiä ehkäisemään riskien toteutumista ja minimoimaan riskeistä aiheutuvia vahinkoja.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeisimmät osa-alueet ovat riskien kattava tunnistaminen, arviointi ja raportointi eri organisaatioissa ja eri riskialueilla sekä toiminnan laadun ja oikeellisuuden varmistaminen valvonta- ja kontrollitoimenpiteillä.

Operatiiviset riskit kartoitetaan määrämuotoisella riskien kartoitusmenettelyllä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoituksissa tunnistetut

riskienhallintatoimenpiteet kytketään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosisuunnitelmia. Lisäksi jokaisesta hankkeesta, projektista ja merkittävästä liiketoiminnan muutostilanteesta laaditaan aina erillinen riskikartoitus.

Prosesseihin sisältyvien valvonta- eli kontrollitoimenpiteiden avulla varmistutaan toiminnan oikeellisuudesta ja laadusta. Osana operatiivisten riskien hallintaa kirjataan toteutuneet riskit ja läheltä piti -tapahtumat sekä tarvittavat jatkotoimenpiteet ryhmän riskitapahtumarekisteriin. Toiminnan häiriöiden ja virheiden sekä operatiivisten riskien aiheuttaminen tappioiden raportointi viranomaisille toteutetaan asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Toiminnan jatkuvuuden hallinta varmistetaan jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien säännöllisellä päivittämisellä ja testauksella. Yhtiö vastaa toimintansa asianmukaisesta järjestämisestä, niihin kuuluvista velvoitteista ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta myös kaikkien ulkoistettujen toimintojensa osalta.

Operatiivisten riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.:

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutusturva)

Toimintaympäristön ja strategian riskien hallinta

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm. yleisen toimintaympäristön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksien, kilpailun ja kilpailijoiden, omien strategisten valintojen ja yhtiöryhmän osana toimimisen riskit.

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit kartoitetaan ja niiden merkittävyys arvioidaan vuosittain vuosisuunnitteluprosessin yhteydessä. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi. Tunnistettujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi vastuulliset tahot suunnittelevat ja toteuttavat riskienhallintatoimenpiteitä, jotka toteutetaan osana vuosisuunnitelmia. Oleellinen osa strategisten riskien hallintaa on strategisten kehityshankkeiden yhteydessä toteutettava riskienhallintatyöskentely.

Riskitilannetta käsitellään säännöllisesti hankkeiden ohjausryhmissä. Strategian toteuttamisen riskejä hallitaan strategiamittaristojen määrittelyllä ja säännöllisellä seurannalla.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Loimaalla 7. päivänä maaliskuuta 2020

Markku Äijälä
Hallituksen puheenjohtaja

Heikki Puntila
Hallituksen varapuheenjohtaja

Juha Kallioinen

Katriina Laaksonen

Mikko Mäkimattila

Timo Simula

Lauri Riekkola
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Loimaalla 23. päivänä maaliskuuta 2020

KPMG Oy Ab

Timo Nummi

KHT